

SZAKDOLGOZAT

Nick-Czigány Bettina
óvodapedagógia

Kaposvár
2023

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Óvodapedagógia Szak**

TÁGAS ÉGEN ANGYALOK, A ZENE AZ, MIT HALLGATOK

**Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja klasszikus zenemű
érzelmi hatásai az óvodás korú, hátrányos helyzetű gyermekekre**

Belső konzulens:

Nagyné Árgány Brigitta
PhD Egyetemi adjunktus

Készítette:

Nick-Czigány Bettina
ZI8GFN
levelező tagozat

Intézet/Tanszék:

Neveléstudományi Intézet/
Anyanyelvi és Szakdidaktikai
Tanszék

Kaposvár

2023

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés	5
1.1.	Témaválasztásom indoklása	5
1.2.	Célok megfogalmazása	6
2.	A téma elméleti megközelítése	7
2.1.	Az óvodai zenei nevelés kialakulása Magyarországon	7
2.2.	A zenei nevelés célja, feladatai, helye az óvodai életben.....	8
2.3.	Zenei készségek, és képességek fejlesztése	9
2.3.1.	Területei	9
2.3.2.	Az esztétikai tevékenység formái, komplex esztétikai nevelés	9
2.3.3.	Zenehallgatásra nevelés	12
2.4.	A zene gyermekre gyakorolt hatása	13
2.5.	Érzelmi fejlődés óvodás korban	14
2.6.	Zenés mesék, mesés zenék az óvodában	17
2.7.	Klasszikus zenemű az óvodában	18
2.7.1.	Az állatok farsangja - Zoológia fantázia	19
2.7.2.	A mű bemutatása.....	20
2.7.3.	Őszi téli madaraink komplex tevékenység.....	22
2.7.4.	Farsangi ünnepség az állatoknál komplex tevékenység.....	24
3.	Kutatás	27
3.1.	Kutatási kérdések	27
3.2.	Kutatás módszere, célja, vizsgálni kívánt minta kiválasztása	27
3.3.	Dráva-menti Óvodák Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat Kálmáncsai Tagintézményének bemutatása	27
3.3.1.	A kérdőívre kapott válaszok kiértékelése	34
4.	Összegzés.....	46

5. Személyes észrevételek, javaslatok	48
6. Felhasznált irodalom.....	49
7. Mellékletek	51

1. Bevezetés

1.1. Témaválasztásom indoklása

Minden ember van olyan dolog az életében, ami közelebb áll hozzá, amiben ő jobban otthon van, mint a család, barátok, ismerősök. olyan szabadidős, vagy bármilyen tevékenység, amit örömmel csinál, és szívesen szerez benne új tapasztalatokat, vagy mélyíti el a már megszerzeteket. Van, akinek ilyen a sport, túrázás, festészet, olvasás, én zenekedvelő vagyok, és a témában még nagyon sok ismeretlen terület van, amit szívesen felfedeznék, emiatt, választottam olyan témát a szakdolgozat írásomhoz, ami zenei neveléssel kapcsolatos, de még számomra kevésbé ismert terület. A zeneórákon mindig szívesen veszek részt, szeretem, hogy a különböző hangszereket kipróbálhatjuk, és a Forrai Katalin zenei foglalkozás óráit is óráig tudtam volna nézni, tanulni belőle. Aztán az óra végén mindig elhatározom, hogy igen! Nekem szükségem van ilyen hangszerekre az óvodában. Ezt szeretném csinálni. Úgy éreztem, ha hozzám közelálló témát választok, sokkal gördülékenyebben megy majd a téma feldolgozása.

A szakdolgozati témám: zenei játékok, zenés mesék az óvodában. A téma kapcsán az ének zenei komplex, művészeti nevelés fontosságát és ennek hatásait a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos körülmények között élő óvodás korú gyerekekre, szeretném feldolgozni és bemutatni. Többek között az Állatok farsangja, Camille Saint-Saëns francia romantikus zeneszerző, szimfonikus zenekarra írt művét fogom beépíteni óvodai tevékenységekbe. Továbbá szeretném megvizsgálni, hogy több magas százalékban hátrányos helyzetű óvodában, mennyire ismerik az ehhez hasonló zeneműveket, és az óvodapedagógusok alkalmazzák-e egy-egy témakör feldolgozása kapcsán. A megfigyelés módszerét alkalmazva, figyelemmel kísérem a gyermekek érzelmi reakcióit a tevékenység alatt, amit Camille Saint-Saëns az állatok farsangja című zenemű darabjaira építek.

Az országos óvodai pedagógiai programban olvashatjuk, hogy a zenei nevelés célja az, hogy a gyermek szeressen énekelni, mondókázni, örömmel játsszon népi énekes játékokat, hogy fejlődjön zenei képessége. Pl.: éneklési készsége, ritmusérzéke, zenei hallása stb. Szívesen hallgasson művészi értékű zenét, valamint az hogy, az „*énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.*” (363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról. [2023. 04. 27.] URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200363.kor>)

Az állatok farsangja című mű művészi értékű. Eddigi rövid tapasztalataim alapján, a hasonló klasszikus zeneművek kevésbé vannak jelen az óvodákban.

1.2. Célok megfogalmazása

A kutatómunka során, különböző témájú zenei foglalkozásokat szeretnék egy adott óvodai csoportnak játékos tevékenységbe ágyazva, komplex módon tartani, bemutatni Camille Saint-Saëns francia zeneszerző zoológiai fantáziájára alapozottan. A foglalkozáson szerzett tapasztalatokat feljegyezve szeretném megvizsgálni, hogy a két klasszikus zenei foglalkozás milyen érzelmi hatással volt az óvodás gyermekekre, átérezték-e zenehallgatás során az adott tétel hangulatát, ritmusát. A zoológia fantázia egyes tételeit, szeretném komplex módon feldolgozni, és az óvodai foglalkozásokba beépíteni. Gondolok itt a különböző nevelési területekre, mesélés, mesedramatizálás, zenés játékok, ábrázolás. Szeretnék kutatómunkát végezni, hogy az adott csoportban, milyen érzelmi hatást vált ki a gyerekekből ez a mű. Milyen hatással van a gyerekekre a zene hallgatása, eljátszása. Egy óvodás korú gyermek nehezebben tudja még szavakban kifejezni az érzelmeit, így a tevékenységek során a megfigyelés módszerét alkalmaztam. Az ehhez szükséges feltételeket magam teremtettem meg. A megfigyelés során a gyermekek arc kifejezését, mozdulatait, testbeszédét vizsgáltam a különböző hangulatú tételek alkalmazása alatt. Továbbá érzelmeket ábrázoló kártyák segítségével mutathatták meg egy-egy zenemű hangulatát. A tevékenységek végén személyes beszélgetéssel mértem fel, kinek, hogy tetszett az aznapi játék.

A szakdolgozatom témáját, tehát a zenei nevelés, komplex művészeti nevelés fontossága és hatásai az óvodában témában szeretném feldolgozni. Kiemelve az érzelmi hatásokat, amit a klasszikus zenére alapozottan valósítok meg. Továbbá szeretném felmérni, hogy a környező hasonló helyzetben lévő óvodákban, milyen szerepet tölt be a zene, valamint milyen gyakran alkalmaznak klasszikus zeneműveket a heti tevékenységek alkalmával. A gyerekek bármilyen körülmények között is élnek, nekünk mindent meg kell tennünk azért, hogy az óvodában hozzájuthassanak azokhoz a hétköznapi dolgokhoz, információkhoz, amiktől fejlődjenek. A téma feldolgozása során lehetőségem lesz rá, hogy minden ötletemet bevigyem a csoportba, így remélem eredményes lesz a munkám.

2. A téma elméleti megközelítése

2.1. Az óvodai zenei nevelés kialakulása Magyarországon

„Az, amit az ember ebben az életkorban felfog, kihat egész életére.” Brunszvik Teréz

Magyarországon az első magyar óvoda 1828 nyarán nyitotta meg kapuit Budán. Brunszvik Teréz nevéhez köthető. Samuel Wilderspin 1823-ban megjelent kisgyermek nevelésről szóló munkája, aminek Wertheimer féle fordításának köszönhetően, Brunszvik Teréz meghonosította hazánkban ezt az új nevelési intézményt. Heti 48 órában délig, a 2-7 éves korosztálynak volt elérhető az óvoda intézménye. Az óvoda vezetését szintén az angol mintára férfiak látták el, de Brunszvik Teréz már ekkor is hangsúlyozta, hogy ezeknek a feladatoknak az ellátására a nők alkalmasak. Brunszvik Teréz az óvodákat elsősorban erkölcsépítő, jóra vezető, a képességeket kibontakozni segítő intézményeknek szánta. A *„felvétetett gyermekekre, mint megóvó, gyógyító és előkészítő intézetnek hatnak, mert azok különféle veszedelmeket, amelyek őket körülveszik. Elhárítják, testi s lelki hibáikat - mennyire lehet-meggyógyítják, s mindent tehetséget kifejtik s művelik; azonkívül a jót, igazat, szépet elfogadókká, úgy a rosszat, igaztalant, dísztelent kerülővé teszi”* (József Attila könyvtár, Évfordulók események, [2023.04.27] URL: <https://www.jakd.hu/index.php?p=evfordulo&id=394>)

Ekkoriban még német nyelvű dalokat énekeltek a gyerekek, ezekben az óvodákban. Az ének elsősorban arra szolgált, hogy a dalokon keresztül erkölcsi ismereteket, elveket, szabályokat sajátítsanak el. Felismerték az érzelmekre ható pozitív tulajdonságait, az éneklés a „kedélyképzést” szolgálja. Már ekkor volt igény arra, hogy a gyerekek az óvodákban magyar dalokat énekeljenek. Ezen a területen Kiss Áron ért el áttörést, az 1880-as években az ország 48 megyéjéből 215 tanító küldött be játék,- szöveg,- és dallamleírást. 1891-ben kiadásra került. A századforduló körül megkezdődtek a tudományos gyűjtések. Többek közt, Vikár Béla, Bartók Béla, Kodály Zoltán nevével fémjelezve.

Kodály Zoltán Zene az óvodában című kötete 1941-ben jelent meg. 1951-ben „Óvodai énektanítás” című módszertani kézikönyv, Barát Istvánné, Forrai Katalin, És Oláh Zsuzsanna munkájaként. Később 1974-ben Forrai Katalin „Ének az óvodában” a Kodály kötetet összegezve adta ki terjedelmes munkáját, ami a mai napig az óvodai zenei nevelés alapművének számít. A könyv a módszertani részen kívül, 330 mondókát és dalt tartalmaz. A 60-as években Kokas Klára pedagógiai és pszichológiai kutatásokat folytatott, melyek azt vizsgálták, hogy a zenei nevelés, együtt éneklés, zenélés milyen hatással van a gyermek fejlődésére. Kokas Klára: Képességfejlesztés zenei neveléssel című művet adta ki ennek a vizsgálatnak eredményeként.

Kozma Katalin ezalatt az idő alatt, a zene, bábjáték és rajz komplex élményét vizsgálta, tárta fel.

A Magyarországon kialakult óvodai zenei nevelés alapja, mára megszilárdult, minden pedagógus számára elérhető világos alapelveken folynak, és az elmúlt évtizedek során nem nagyon változtak. *„A megfelelően szerkesztett dalgyűjtemények mindenki számára elérhetőek, az óvopedagógusok képzésének szerves és elengedhetetlen része a megfelelő dalanyag kellő mértékű elsajátítása. „(Révész József Ének az óvodában - Múlt és jelen. [2023. 03.17.] URL: <https://www.parlando.hu/2016/2016-4/ReveszJozsef.htm>)*

Révész József tanársegéd, Ének az óvodában- Múlt és jelen című kiadványában, kifejti, hogy a „zenei nevelés” helyett, sokkal helytállóbb volna, a „zenés játék” megfogalmazás. Ugyanis, az óvodás korú gyermek lételeme a mese és a játék. Véleményük szerint a direkt zenei nevelés helyett, célszerűbb lehet, legyen az bármilyen zenei tevékenység, népzene vagy klaszikus zene, beépíteni az óvodáskorú gyermek játékába. *„A fejlesztés, az ismeretanyag átadása, a dalanyag megtanulása így nem közvetlen, hanem közvetett, mert a játékban és mesében élményhez, érzéshez, eseményhez kötődik.” (Révész József Ének az óvodában - Múlt és jelen. [2023. 03.17.] URL: <https://www.parlando.hu/2016/2016-4/ReveszJozsef.htm>)*

2.2. A zenei nevelés célja, feladatai, helye az óvodai életben

Az óvodai zenei nevelés során célunk, és feladatunk, hogy a gyermek zenei képességeit játékba ágyazva folyamatosan fejlessze, az éneklés öröme és a jól fejlesztett készségek alapot adnak az iskolai zenei nevelésnek. *„A zenei nevelés elsősorban művészi nevelés körébe tartozik, az érzelmeken keresztül hat a gyerekre.” (Forrai 2016,13).* Tehát a tevékenység feladatai, a különböző zenei képességek, készségek fejlesztése, ennek összehangolása a különböző tevékenységi területek készségeivel. Minden gyermek fejlesztését a saját képességeinek szintjéről indítjuk, ennek mértékét az egyéni fejlődésének tempójához ütemezzük. A zenei nevelés már a születéstől fogva kell, hogy jelen legyen a gyermek életében, a család, a bölcsőde és az óvoda feladata, hogy a gyermek érdeklődését felkeltse a zene iránt, továbbá különböző zenei tevékenységekkel tervszerűen fejlessze. Az óvodai tevékenységek szorosan kapcsolódnak egymáshoz, így elmondható, hogy bármelyik tevékenységi formába beépíthető, a zene, a dal, a tánc és a mondókázás, verselés, mozgás. Természetesen ez fordítva is igaz. A különböző népzenei nevelésének az alapja a saját néphagyományainak anyagából kell felépülni, mert a nyelv és a dallam így tökéletes egységet alkot. (Forrai 2016,14) A zenei nevelés anyaga közé tartozik a gyerekdalok és mondókák mellett a művészi értékű komponált zene is. „Kodály az éneklést tartotta az aktív

zenélés legtermészetesebb módjának és a hangszerstanulás előkészítőjének. Az éneklés mindenkinek örömet szerez így a társas kapcsolatok a közös zenélés által bontakozhatnak ki. Kodály kiemelte az élő zene fontosságát is, miszerint a legjobb módszer a zenei anyag ismertetésére, ha a dalanyagot, énekeljük, esetekénk hangszeren játszunk el. *„Kodály zenét művelő, zenét élő vezető és értő magyar közönséget szeretett volna kiművelni.”* (Forrai 2016,14)

Ennek okán fontosnak tartotta, hogy már kisgyermek kortól zenei nevelésben részesüljenek a gyerekek, egészen felnőtt korukig.

2.3. Zenei készségek, és képességek fejlesztése

2.3.1. Területei

Az óvodai zenei képességeket általában négy területre bonthatjuk, de ezen felül többféle szempontot is figyelembe vehetünk. *„Az éneklés, ritmikai, hallási és zenehallgatási készség. A gyermekek készségeinek fejlesztését életkor szerint és azon belül, a készségek fejlettsége szerint fogalmazza meg. „A Forrai Katalin „Ének az óvodában” című könyv egyes zenei készségeket fejlettség szerint, a fejlődés folyamatában tárgyalja.”* (Forrai 2016, 59) Ezáltal az óvodapedagógus segítséget kap a különböző fejlődési szakaszok megismeréséhez akkor, ha zenei készség nem fedti pontosan az életkort. Természetesen az azonos korú gyermek között is sok lehet a fejlettségi szint közötti különbség. Így a tevékenységeket változtatatosan megtervezve, lehet fejleszteni egyidejűleg, a különböző fejlettségű gyerekeket.

Ehhez az óvodapedagógusnak ismerni kell: *„Az adott csoport fejlettségi szintjét, teljesítő-képességét. Azt a szintet ahová a gyermekeket el szeretné juttatni. A megfelelő zenei anyagot. A fejlesztés fokozatait, az általánosat és az eltérőt. A művészeti nevelés és az érzelmekeltés hatás-tereit.”* (Forrai 2016, 59)

2.3.2. Az esztétikai tevékenység formái, komplex esztétikai nevelés

Az esztétikai nevelés során három területtel érintkezünk, amik az emberi érzések, gondolatok művészi kifejezési formái, ezek a területek pedig az irodalom, a zene és a képzőművészet. Természetesen egy kisgyermek szépérzékének fejlesztése bőven túlmegy ezen a három területen. Számukra a természet, növény és állatvilág, hegyek, völgyek szépsége, a társadalmi környezet esztétikuma, a játék öröme is szépséget jelent. Az esztétikai nevelés területén is ugyanúgy elmondható, hogy az óvónőnek fontos feladata, hogy a gyermekek észrevegyék az őket körülvevő környezetben rejlő szépségeket, de feladata az is, hogy rávilágítson, hogy a dráma, mozgásművészet, tánc, film is hozzátartozik az esztétikai élményhez. A gyermek művészi ízlését az óvoda

kezdi el formálni. A gyermeknek még ebben az időszakban nincs elég tapasztalata, önálló ítélőképessége, minden iránt egyforma érdeklődést mutat. Véleményét, kifejező és értékelő képességét, bátorítással fejleszteni kell. Az óvodapedagógus szavai, véleménye is erős befolyással bírnak a gyermekre vetítve. Az óvodapedagógus ízlése nagy hatással bír a gyermekre, mozgólatai, gesztusai, türelme, viselkedése, szeretetteljes légkör biztosítása mind-mind formálják a gyermek esztétikai érzékét, ugyanúgy, mint, az óvoda dekorációjának ízlésessége. A gyermeket különböző esztétikai hatások érik, az óvodapedagógus feladata, hogy ezeket megláttassa. A tavaszi fa rügyezése vagy a téli madarak látványa a madáretető körül, ugyanolyan szép érzést, látványt kölcsönöz, mint hallani a madarak csiripelését vagy a távolodó traktor hangját. Az óvónő kiemelt feladat megválogatni a gyermekeket érő hanghatásokat. A zenei hanganyag művészi értékű legyen, hiszen a rosszul megválogatott hanganyagot később nehéz kiirtani, hiszen mint tudjuk a gyermekek ebben a korban a legfogékonyabbak.

Az esztétikai tevékenységek formái a három már említett területen belül a *befogadás* nehezen ellenőrizhető, mivel ez egy belső folyamat, de a másik két kategóriában fontos szerepe van.

„Az érzékszerveken keresztül szerzett tapasztalatok tényszerűek: a gyermek hangrezgést, fényt, színt, hőt, ízeket fog fel. Ez akkor válik művészi befogadássá, ha ahhoz sajátos érzelmekkel viszonyul, rácsodálkozik, élvezi, az élményei közé elraktározza, de szavakba még nem foglalja.” (Forrai 2016,21) A különböző hanghatásokra más-más érzelmi hatást vált ki, így fogékonyabbak a zenei ingerekre, ezeknek az élményeknek köszönhetően alakul ki, éneklési kedv, ritmikus mozgás, dúdolás, bla-bla. A fent említett benyomásoknak köszönhetően, a zene egy életen át kihat az emberre, fontos, hogy minél több művészi értékű élményben legyen részük, hogy felnőtt korára képes legyen válogatni és önálló zenei ízlése kialakuljon. Az ismert dalok újraéneklését, többszöri ismétlését nevezzük az óvodai zenei életben zenei *újraalkotásnak*. Hasonlóképp, mint amikor több előadóművész, egy adott zeneművet a saját zenei előadásában ad elő. Az énekes játékok során is mindig más-más körülmények között zajlik a tevékenység. A *zenei alkotás* a gyermek elraktározott emlékeiből, játékos kedvéből virágzik ki. *„A gyermek öröme telik a zenei formák játékában, amikor a szöveg értelmével még semmit nem gondol. A kisgyerek gyakran dúdol értelmetlen (legalábbis nekünk értelmetlen) szavakat. Szereti az értelmetlen refréneket, réjákat. Engedjük a költészet e tisztán zenei elemének az óvodában is egy kis teret, amennyit a világ minden népének egy dala, sőt a legnagyobb költők engednek”.- írja Kodály (Forrai 2016, 22)* A *spontán és szándékos dallamkitalálások* közt különbséget kell tenni az óvodában. Ez az óvónőre és gyermekre egyaránt vonatkozik, nagyon fontos a mintaadás.

Azokban az intézményekben, ahol az óvodapedagógus dalos kedvű, és szeret a dallamokkal játszani, ott észrevehető, hogy a csoport gyerekei is gyakrabban dúdolnak.

Az óvodai nevelésben többször előfordul, hogy szeretnénk a komplexitásra törekedni. Komplex esztétikai nevelést folytatni, melynek gyakorlati megvalósításának sikere attól függ, hogy megértjük-e, mi az összetartó kapocs az esztétikai élmények, szépségek, és művészetek között. Közös művészetnevelési szemlélet: *„Észrevenni az egyforma hétköznapiakban a különlegest, a szépet, aminek örülni lehet. Tisztelni a környeztet harmóniáját, rendjét, a művészi alkotások sokféleségét. Felkelteni az önkifejezés vágyát, az alkotókedvet, értékelni a mű fölért érzett örömet.”* (Forrai 2016, 25) A művészetek sajátos közös vonása a gyermekeket ért ingerekben rejlik. Amit a szemével lát, tapasztal, valamint amit hall, ezen ingerek hatására, belső képe, emlékező képessége, folyamatosan fejlődik.

Az óvodapedagógus feladata, hogy igyekezzen minél több élményt, örömet szerezni a gyermekek számára, anélkül, hogy őt az érzelmei megfogalmazásaira készítse. A gyermek szókinccse sokkal fejletlenebb, mint a belső képe. A tevékenység során elég a gyermek arcára és mozgására figyelni, hogy észrevegyük a hatást. Megfigyelhetjük a gyermek mosolyát, hogy elkomolyodik-e, vagy odafordul a társaihoz, mozdulatlanul egy pontra néz a zene alatt. A témaazonosításnál fontos, hogy a közös kapcsolatot találjuk meg, melyek a művészet alkotó elemei. *„A hang, a kép, a mozgás jelképes, szimbolikus tartalma, amit mindenki a saját elképzelése, egyénisége, emlékei alapján fog fel, érez meg.”* (Forrai 2016, 24) Ez azt jelenti, hogy ugyanaz a mese, dal, vagy zenei hanganyag, más-más érzést vált ki a gyermekekből. A szabad képzetársítás lehetősége mindig maradjon meg a gyermeknek, tehát nem mondjuk el a zenehallgatás előtt a zene tartalmi lényegét, valamint a zenehallgatást követő beszélgetést is mellőzzük, hiszen ebben a korban az ilyesfajta tevékenység érzéskioltó, nem mellel a gyermek már hozzászokik ehhez a tevékenység formához, akkor megfosztjuk a zenehallgatás élményétől, hiszen, koncentrációja, a zenehallgatás alatt már az azt következő feladatokra irányul. Ez az állandó nyitottság, érzékeny figyelem a hangokra, zörejekre.

Az óvodapedagógus egy-egy mozdulattal, gesztussal is rávilágítást adhat a gyermeknek az őt körül vevő világ hangjaira. Mint az eddig megemlített összes területen, itt is fontos az óvónői minta, de fontos, hogy ne a saját érzelmeinek erőltessük a gyermekekre, hanem engedjük szabadon megélni az övükét. Mára már a technika segítségével akár otthon is van lehetőségünk arra, hogy egy zenekart, kórust meghallgassunk, anélkül, hogy személyes kapcsolatban lennénk a zenészekkel.

Az óvoda feladata, hogy a gyermek minél több olyan eseményen vehessen részt, ahol zenei élményben van része, zenei örömben, gépzene nélkül. A legfontosabb kor, a hatodik és a tizenhatodik életév között van, ilyenkor, amikor a legfogékonyabbak többek közt a zenére is, törekednünk kell arra, hogy ebben az életszakaszban minőségi zenei élményhez jusson, ami az életében akár meghatározó szerepet tölt majd be. *„Az óvodás kor még érzékeny és fogékony, a kisgyermekkorban szerzett „elvarázsolt” pillanatok életre szólnak, szép emlékek színesítik a felnőttkort. (Forrai 2016, 27)*

2.3.3. Zenehallgatásra nevelés

Az óvodai zenehallgatásra való nevelésnek több fontos szempontja is van, de itt is az a legfontosabb, hogy a gyermek számára a zenehallgatás örömet jelentsen, pont ugyanúgy, mint az éneklés vagy egy dalos játék. Az óvodai zenehallgatás feladata tehát, hogy felkeltse a gyermek érdeklődését a zene iránt, valamint a figyelmes zenehallgatásra. Az óvodapedagógus ismertesse meg a hangszerekkel, azok különböző hangszíneivel, zenei hangulatokkal, különböző hangvételű dallamokkal. A gyerekek maguk is szívesen énekelnek társaiknak, adnak elő különböző dalokat, szerepjátékba ágyazva, vagy bábozás alkalmával. Az elsődleges minta, „előadóművész” itt is az óvodapedagógus, hiszen elsődlegesen őt látják az óvodás gyermekek. A kisgyermek zenei élményét erősen befolyásolja érdeklődése, így mindig adjunk lehetőséget kíváncsiságuk kiteljesedésére, fennálló kérdéseik megválaszolására. Az előadó jelenléte, hogy látja-e, vagy sem nagy befolyással bír a gyermekre, szintúgy a különböző hangszerek működése, működtetésének menete, például egy hangszer megszólaltatása, vagy, hogy a különböző zenelejátszó eszközök, hogy működnek.

Az óvodai életben általában egyszólamú élőzene meghallgatásáról beszélünk, az ilyen zenei hanganyag kiválasztásánál fontos, hogy az óvodapedagógus felkészüljön, inkább az egyszerűbb dal eljátszása mellett döntsünk, hogy az tényleg zenei élményként hasson. A következő szempontok fontosak a dalok előadása szempontjából, amire egy óvodapedagógusnak feltétlenül figyelni ajánlatos. A dal hangszerrel történő eljátszása előtt érdemes a gyerekeket magával a dallal, szöveggel együtt megismertetni, elénekelni. A hangszerrel eljátszás, előadásmódjában és tempójában is tükrözze az eredeti dalt. Törekedjünk minél kevesebb gesztussal kíséni az előadásunkat. Az óvodapedagógus ismerje fel a dalban rejlő dramaturgiai lehetőségeket, és építse bele azt az előadásába, párbeszédnek különböző hangszínen játszása, csattanó előtti szünet tartása, szomorú részt halkán, vidám részt gyorsan énekelni. Ezekkel az előbb említett technikákkal az előadásmódunkat színesíthetjük, aminek köszönhetően a gyermekek visszajelzései

még inkább ösztönzően hatnak, így ösztönözve az óvodapedagógust a szép előadásra és az újraéneklésre. Az óvodai életben, a nap folyamán több lehetőség is adott a zenehallgatásra, ez azt is jelenti, hogy nem csak kizárólag énekzene-foglalkozás keretein belül valósíthatjuk meg elképzelésünket. Amire szükség van, hogy viszonylag nyugodt légkört tudjunk hozzá kialakítani, tehát eljusson azokhoz, akiknek szánjuk. Az előadás hosszóságát mindig az óvodapedagógus ítélje meg, az adott körülményeket, a gyermek figyelmét, hangulatát figyelembe véve. Az egyszeri eléneklés semmiképp sem ajánlatos, hacsak nem egy több részes hosszabb hangvételi dalról van szó. Az óvadás gyerekeknek szánt dalok hosszúsága, kb. 30-40 másodperc. Ezért, hogy a megfelelő érzelmi hatást elérjük ajánlatos háromszor, négyszer is elismételni. Tehát a zenehallgatás bármely énekzene foglalkozásba beilleszthető, ugyanúgy az elejére, mint a végére. Kezdődhet vagy végződhet a tevékenység a zenehallgatás örömeivel. Az óvadás korú gyermekekre tekintve sokkal nagyon hatást érünk egy e tevékenységbe beépítve a zenehallgatással, ahol csak mi és a gyerekek vagyunk, mint egy hangversenyteremben tartott zenei előadás megtekintésével. Az óvodai életben mindig tartsuk szem előtt, hogy a zenehallgatásnál mi az, amit figyelembe kell vennünk, annak sikeressége érdekében. A legfontosabb, hogy a gyermeknek ez idő alatt semmi nem vonja el a figyelmét a zenehallgatásról, tehát fontos, hogy megteremtjük a nyugodt légkört. A gyermekek bárhogy helyet foglalhatnak a tevékenység során, ahogy számukra a legkényelmesebb, de egymást ne zavarják, az óvodapedagógus pedig igyekezzon a gyerekek között elhelyezkedni, tehát nem állva, mert akkor nem látnak bennünket. Fontos, hogy a dal előadását követően, várjunk, mielőtt újra eljátszanánk, és figyeljük a gyermekek reakcióit, hagyjunk időt, hogy a zene által kiváltott érzelmi hatásokból önállóan visszatérjenek a hétköznapi életbe. Azokról az érzelmekről, amiket a zene váltott ki belőlük, ne beszéltesük őket, hiszen nem csak óvadás, de még felnőtt korban is komoly feladat az ilyesfajta érzelmi hatásokat szavakba önteni.

Ha egy feladatot tűzünk ki a gyerekeknek a zene meghallgatása előtt, azzal rontjuk az esztétikai élményt, és befolyásolja a zenének az átélését. Így ezt a módszert ne alkalmazzuk a zenehallgatás során. (Forrai 2016)

2.4. A zene gyermekre gyakorolt hatása

A rendszeres zenei nevelés az óvadás korú gyermek összes képességére hatással van. Az értelmi képességek területén fejleszti az emlékező képességet, logikus gondolkodásra ösztönzi. Egy dal, mondóka vagy körjáték ritmusával a gyermekek figyelmét, koncentrációs képességét fejleszthetjük. Ugyanígy fejlesztő hatással bír, anyanyelvi, verbális és nonverbális képességeikre, szociális képességeikre, társas kapcsolataikra. A különböző területekkel jól kombinálható pl.:

mesélés verselés, testnevelés, természetismeret, matematika, mégis a legjobban az irodalmi anyanyelvi neveléssel kapcsolható össze. „*A mondókák, versek, dalok szövegének ritmikusságát, hanglejtését, hangsúlyát pontosan követi a gyermekdal.*” (Forrai 2016, 16) Ennek köszönhetően a dalos játékok során, a gyermekek szókinése bővül, a dallamnak köszönhetően az új szavak hamarabb rögzülnek, és szebb kiejtésre ösztönöznek.

A zenei nevelés az érzelmekre, az akarati tényezőkre is hatással van. A dal ritmusa, hangszíne, magas vagy mély, gyors lassú, szövege, hangulata, mind-mind érzésvilágot tár fel a gyermek előtt. A zenei tevékenység során átérzik a gyerekek az adott dal hangulatát. A körjáték, párválasztó és fogó játékok alatt, a szerepvállalás alkalmával is érzelmek szabadulnak fel bennük. Egy fogó játék alkalmával más hangulatban telik a tevékenység, mint egy körjátékban, ahol almát vásárolhatunk (Hej, a Sályi). Kodály fontosnak tartotta a zene nemzetnevelő szerepét is. Szerinte: „*Az óvodás korban kell lerakni a nemzeti hovatartozás alapjait. A tudatalatti nemzeti vonások legjobb megalapozója a néphagyomány, elsősorban a játék- és gyermekdalaival.*” (Forrai 2016, 18) A gyermek akaratának fejlődésére is hatással van a zene, az éneklés. Ugyanis a gyermek számára kedvelt dalokra való visszaemlékezés az öröm érzését keltik, így szeretné újra átélni azt. Ennek köszönhetően, akár csoportosan is eljátszhatják azt, elfogadva a játék szabályait, törekedve a tiszta éneklésre, ezzel a gyermek önfegyelmét, akaratát sokféleképp formálja. Fontosnak tartom megemlíteni a társas kapcsolatokra gyakorolt érzelmi hatásokat is. Az énekes játék során, a közös élmény, az együtt mozgás öröme, a közösséghez való tartozás érzését nyújtja. A játék során a metakommunikáció érvényesül, a kapcsolat kialakításához elég egy mosoly, gesztus vagy szerepvállalás. A zenehallgatásnál, legyen szó bármilyen műfajú zenéről, a gyermekek átérzik a zene hangulatát, legyen az bohókás vagy szomorú, félelmetes.

2.5. Érzelmi fejlődés óvodás korban

Természetesen minden tevékenységi, gondozási területen fontos szerepet töltenek be az érzelmeink, ezért fontos, hogy az óvodapedagógus ismerje az óvodás korú gyermek érzelmi életét, és ezen keresztül tudjon rá hatni, szeretetteljes és őszinte kapcsolatot kialakítani. Ehhez fontos az óvónői érzelmi gazdagság, hogy azonosulni tudjon a gyermek érzelmi és gondolatvilágával.

Ami a leginkább jellemzi a kisóvodás gyermek érzelmét az a funkcióöröm. Amikor a gyermek tevékenykedhet és cselekszik, ezzel a környezetében változást tud véghezvinni. Ilyen például az a fa kalapáló játék is, aminél a gyermek számára az örömet a kalapáló mozdulat, az elért hanghatás és a valóban „helyére kalapált” henger adja. Ugyanígyen funkció öröm az építő kockákkal való játék, itt még maga a kockák egymásra pakolása a funkció öröme, később viszont

már magának az eredménynek (minél magasabb tornyot sikerül megépíteni) is örül, ekkor már intellektuális örömről beszélhetünk.

Ebben a korban jellemző, hogy az óvodás gyermek érzelmei labilisak. Egyik pillanatban kicsattanó öröm, boldogság jellemzi, majd hirtelen eluralkodik rajta a szomorúság és sírni kezd. Azért nevezzük polarizáltnak ezeket az érzelmeket, mert rendkívül gyorsan változnak, egyik végtetből a másikba. Ez egy életkori sajátosság. Az óvodapedagógusnak fel kell ismerni, és megértéssel, empátiával kell tudni kezelni az adott helyzetet.

Az óvodáskori érzelmeknél, az intellektuális érzelmek, erkölcsi és szociális érzelmek, esztétikai érzelmek jelennek meg.

Az intellektuális érzelmeket elsősorban a játékban jelennek meg a gyermeknél már kisóvodás korban, ami az alkotás, felfedezés, tudás öröme. Az alkotás öröme, intellektuális örömet jelent számára. Szociális érzelmek szempontjából is észrevehető különbség van kis óvodás és egy nagyobb középső, nagycsoportos óvodás között. A barátságválasztásnál, a kisebbeknél felszínes okok vezetnek hozzá, hogy kivel barátkoznak szívesebben, például aki csinosabb, szép játéka van, a nagyobb társaiknál viszont már sokkal mélyebb szempontok jelennek meg, fontossá válnak a belső tulajdonságok, például legyen jószívű, kedves. Tehát elmondható, hogy a kezdetekben felszínes kapcsolatokból az évek alatt stabilabb baráti kapcsolatok alakulnak ki, ahogy a gyermek szociális érzelmei fejlődnek. Ahogy az érzelmi fejlődés lépcsőjén előre haladnak, megjelennek a lelkiismeret funkciók, hiszen a felnőtt iránti szeretet, megbecsülés arra ösztönzi, hogy a tevékenységek alkalmával minél eredményesebb, pontos legyen, hogy a felnőtt elismerésében, dicséretében részesüljön. Erkölcsi és szociális érzelmek óvodás korban továbbá, együttérzés, örömszerzés, büszkeség, sajnálkozás, szégyen, irigység, segítőkészség valamint már megjelenik a féltékenység, mint érzelmek. Ezek az érzelmek jól fejleszthetők, például, bábozás mesedramatizálás, szerepjátékok alkalmával. Végül az óvodás korú gyermek esztétikai érzelmeit szeretném még megemlíteni, hiszen elmondható, hogy az óvodapedagógusnak ezen az érzelmi területen kimagasló szerepe van. A mintát a pedagógus adja, aki észreveszi, rácsodálkozik, ezáltal észre veteti a gyermekkel a hétköznapiak adta szépségeket, lehetőségeket. A pedagógusnak hatalmas felelőssége van abban, hogy a gyermek fogékonyra váljon a különböző értékek iránt, például egy szép dallam, illatos virág, vagy egy ritmikus vers. A pedagógus is gyermek fedezze fel közösen a körülöttük rejlő lehetőségeket, csodálkozzanak rá a világra.

Az érzelmi fejlődés óvodás korban, elméleti részt, Dr. Bauer Béla Ph.D. gyermekgyógyász főorvos, érzelmi és akarati jellemzők óvodás korban című cikk alapján foglaltam össze.

Az óvodapedagógus feladatai a zenei nevelésben

Az óvodapedagógus, mint az már az eddigi elméleti részekben többször is megemlítsére került, a zenei nevelés során, és általában véve az óvodai élet minden nevelési és gondozási területén fontos, kimagasló szerepet tölt be. Véleményem szerint az óvodapedagógusnak minden területen maximálisan odaadónak kell lenni, hogy a gyerekek ezeken a területeken mindig az egyéni sajátosságaikhoz mérten, de folyamatosan fejlődjenek, fejlődni tudjanak az óvodai évek alatt.

A zenei nevelés során az óvónőnek mondókákkal, énekes játékokkal, dalokkal, különböző esztétikai értékű zenei hanganyagokkal kell a gyerekeket megismertetni az óvodában töltött évek alatt. A felhasznált hanganyagok, az adott csoport életkori sajátosságainak megfelelőnek kell, legyen. Az óvodapedagógus tudjon legalább egy hangszeren játszani helyesen és tisztán. Az általa ismert dalanyag kb. 150-200 gyerekdal, 20-30 mondóka játékkal együtt, 50-60 zenehallgatásra alkalmas dal. Fontos, hogy a pedagógus rendelkezzen zenei hallással, ritmusérzéssel, hiszen ezt a tudást ő maga adja át, az óvodás korosztálynak. Forrai Katalin: Ének az óvodában, című könyvben nagyon tartalmas jellemzést, leírást találhatunk arról, hogy milyen készségek és képességek szükségesek ahhoz, hogy az óvodapedagógus a kellő zenei tudását átadni tudja.

Tudjon egy dal vagy mondóka éneklése közben egyenletesen járni, tapsolni, az egyenletes löktetést érzékeltetni, valamint a különböző mondókák dalok ritmusát ütős hangszerekkel, tapsal, dobantással, egyéb módon, érzékeltetni, ugyanígy fontos, hogy a dalok és mondókák kettes hangsúlyát különböző módon emelje ki. Ismerje fel a gyerekdalokat, népdalokat ritmusáról. Tudjon könnyű szöveggel mondott ritmusmotívumokat kitalálni. Állandó hangmagasságot megadni, éneklés, mozgás, játék közben tempót tartani, valamint tempóváltoztatás nélkül hangosan és halkán is beszélni. Dallammotívumokat kitalálni szöveggel, ismert dallamfordulatot énekelni új szöveggel, ismert gyermekdal szövegét új dallammal, valamint énekelve beszélni, a tempó és dinamikai különbségeket változatosan használni, saját éneklését, mozgását ennek megfelelően irányítani. Ismert dalnál, dalbújtatás jelét megadni, a magas és mély hangokat térben megadni. A különböző óvodai korcsoportok számára, a programban megadott elvek szerint dalanyagot összeállítani, évi zenei nevelési tervet összeállítani, valamint korcsoportonként megfelelő zenehallgatásra szánt hanganyagot összeválogatni.

Az óvodapedagógus ismerje a magyar zenei nevelés általános alapelveit, azon belül az óvodai zenei nevelés feladatait. A különböző zenei szakirodalmakat, az óvodáskor előtti zenei fejlődéssel foglalkozó szakirodalmakat, az iskolai első és második osztályos énektantervének követelményeit, Kodály Zoltán zenepedagógiai munkásságát, az óvodával kapcsolatos nézeteit,

elveit, ennek a korosztálynak szánt gyűjteményét. Az óvodapedagógus ismerje továbbá, a gyermekdalok sajátosságait, hangterjedelmét, a magyar gyerekjátékok főbb típusait, hogy képes legyen ennek tudatában ezeket a gyerekeknek továbbadni.

Ahhoz, hogy az óvodai zenei nevelés sikeresen megvalósulhasson a fent említett óvodapedagógusi kompetencia szükségesek. Az óvodapedagógus a zenei tevékenységeket mindig az óvodai csoport életkori és egyéni sajátosságaihoz igazítja, így a zenei iránti érdeklődésük, kedvük folyamatosan fokozódik, és teljeseedik ki az évek során. (Forrai 2016)

2.6. Zenés mesék, mesés zenék az óvodában

Az óvodában a különböző tevékenységek természetes részévé is válhat a zene, akár a barkácsolás alkalmával, mozgás, játék közben is énekelhet, dudorászhat a gyermek. Mindezek mellett fontos, hogy lehetőséget biztosítsunk a klasszikus zene hallgatására, megismerésére. Az óvodapedagógus zenei érdeklődése, jó hatással lehet a csoport zenei fejlődésére is. Azt tapasztalom, hogy minden pedagógusnak van egy olyan fejlesztési terület, amiben magabiztosabban mozog, és természetesen ez a csoporton is észrevehető. Az, aki kedveli a klasszikus zenét, biztos, hogy az óvodai csoportban is talál, észrevesz, zenekedvelő gyermekeket. Minden gyermekben ott a zene szeretete. A zenehallgatás legyen élmény a csoport számára, ehhez persze az óvodapedagógus pozitív hozzáállása is szükséges. Ha egy klasszikus zeneművel szeretnénk megismertetni a csoportot nem elég, ha csak annyit tudunk róla, amennyit a gyerekeknek el szeretnénk mondani. Fontos, hogy alaposan utána járjunk, és a gyerekekkel olyan ismereteket közöljünk, ami számukra is kielégítő, új ismereteket közlő, keltse fel az érdeklődésüket, vágyjanak a tudásra, amit a zene által ismerhetnek meg. Természetesen vannak olyan zenei művek, amit nyugodtan, magyarázat nélkül is hallgathatunk a gyerekekkel, de ebben az életkorban szükséges az irányított figyelem, tehát a zenehallgatásnál, beszélgessünk, meséljünk az adott zeneműről. Természetesen nem arról van szó, hogy arról beszélünk, hogy milyen maga a zenemű. Arra gondolok, hogy általában véve, a klasszikus zeneműveknek, amiket az óvodában is tudunk alkalmazni. Van egy története, amit, ha a gyermekek megismernek, sokkal könnyebben fogadják be a zeneművet is. Pl.: Fodor Veronika, Az állatok farsangja, Camille Saint-Saëns zeneműve alapján írt a zenei részletekre, rövid meséket. Így, ha a tevékenységet mesébe ágyazva kezdjük, már megalapozhatunk egy olyan hangulatot, amivel a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését felkeltjük a klasszikus zene iránt.

A klasszikus zeneszerzők közt több olyan híres zeneszerző is található, akinek ismerhetünk olyan történeteket az életéből, amit egy kis varázslattal a gyerekek nyelvére fordíthatunk, ilyen például Haydn-t története. A zeneműszerzőnek feltűnt, hogy a lassú zenedaraboknál megesik,

hogy a közönség elbóbiskol, ezért megréftá a közönségét. Egyik darabjában a leghalkabb, leglassúbb részt hangos üstdob követte. Ezen a tréfán a közönség jót nevetett. A gyermek ezen a vicces történetet keresztül, megismerhetik magát a szerzőt, a klasszikus zenei művet, és a benne szereplő hangszereket. Egy másik lehetőség, olyan zenés mesét bevinni a csoportba, ahol elsőként magával a történettel, mesével ismertetjük meg a csoportot, majd csak aztán a hozzá tartozó zenével. Ilyen műveket könnyebb találni, minden korszakban íródott olyan zenei mű, ami egy történetet mesél el. Nem minden ilyen zenei mű gyerekeknek íródott, de vannak kimondottan nekik szólóak. Erre nagyon jó példa, a Varázsfuvola című mű Mozarttól. Már maga a mese önmagában is varázslatos, így a gyermekek nagyon fogékonyak rá. Minden olyan szereplő megtalálható benne, amitől igazán izgalmas és figyelemfelkeltő lehet egy mese, sárkány, madárember, herceg és párja, éjkirálynő, és udvarhölgyek. A történet tehát a fiúk és lányok fantáziavilágának is kedvez.

Tehát ez a mese, amire daljáték is íródott remekül beilleszthető az óvodai zenei tevékenységekbe. A gyerekeket általában véve minden érdekli ebben a korszakban, így csak a pedagóguson múlik, hogy milyen módon tudja ezt a gyermekek nyelvén közvetíteni. Minden klasszikus zenei mű egy korszak idéz fel, ami a gyermekek számára is érdekes lehet, például, annak a korszaknak a szokásaival, hagyományaival, viseleteivel is megismertethetjük a gyerekeket. Lehetőség szerint próbáljuk zenei oldalról megközelíteni.

Természetesen, ahogy már korábban említettem a zenehallgatás mellett az élő zenei, az óvodapedagógus éneke, hangszeres játéka is kimagaslóan fontos a zenei nevelésben, csak a pedagóguson múlik, hogy az óvodai évek során, milyen klasszikus zenével, és milyen módon ismerteti meg a gyermeket. Az elméleti részt A mesék a zenében, Óvónők kincsestárából foglaltam össze Balázs Gabriella írása alapján.

2.7. Klasszikus zenemű az óvodában

Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja című zeneművét választottam, az óvodai zenei nevelés tevékenység témájának alapjául. Az állatok témakörre szeretném alapozni a tevékenység tervezeteimet, viszont fontosnak tartom a zeneszerző rövid bemutatását, és a zenemű darabjainak ismertetését egyaránt. A továbbiakban Camille Saint-Saëns életének fontosabb eseményeit, valamint az Állatok farsangja című zeneművét szeretném ismertetni.

Camille Saint-Saëns (1835-1921) zene iránti érdeklődése már gyerekkorában kialakult. 11 éves korára már nyilvános hangversenyen is részt vett Párizsban, ahol később templomi orgonista és egyházzenei tanár állásban dolgozott. 1877-től már csak a zeneszerzésnek élt. Liszt

Ferencsel szoros kapcsolatot ápolt, neki köszönheti többek között Sámson és Delila című operáját. Számos kitüntetésben részesült, többek között a becsületrend lovagja címet is megkapta. Saint-Saëns a 19. század francia zenéjének kimagasló egyénisége volt, akinek zenei stílusát a romantikus művészetben klasszicizáló szellem stílusjegyei érvényesülnek. Támogatta a modern zenei irányzatokat, maga is a modern zene híve volt. Műveit mértéktartás és fegyelem jellemezte, de a zenei humortól sem idegenkedett, az Állatok farsangja című mű remek példa erre. Legjelentősebb művei a Sámson és Delila című operája és az Állatok farsangja című kompozíció.

2.7.1. Az állatok farsangja - Zoológia fantázia

1. Bevezetés az orosz királyi indulója (Andante maestoso - lépkedve, fenségesen, ünnepélyesen)
2. Tyúkok és Kakasok (Allegro moderato-gyorsan vidáman)
3. Kulánok (Presto furioso - sebessen, dühödten)
4. Teknősbékák (Andante maestoso)
5. Az elefánt (Allegretto gyorsacskán)
6. Kenguruk (Moderato – mérsékelten)
7. Akvarium (Andantino- lépkedve)
8. Hosszúfülűek (ad libitum-tetszés szerint)
9. Kakukk az erdő mélyén (Andante)
10. Madárröpte (Moderato grazioso - mérsékelten, kecsesen)
11. Zongoristák – egy kezdő hadakozása a skálákkal (Allegro moderato)
12. Ásatások- kövületek (Allegro)
13. A hattyú (Andantino grazioso)
14. Finale (Molto allegro-nagyon gyorsan)

A két zongorán és kamarazenekezen megszólaló humoros fantáziát Saint-Saëns farsangi meglepetésként írta. Az egyik zongoránál maga a szerző ült. A darabnak nagy sikere volt, ennek híre az éppen Párizsban tartózkodó Liszt Ferenchez is eljutott. „*A kamarazenekezi hangszere- lést a zeneszerző egyénien oldotta meg: a vonósokon kívül fuvolákat, klarinétokat, harmonikát, és xilofont alkalmaz.*” (Mihalovics 2007, 7)

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy a művet 1922-en mutatták be először nagyközönség előtt, addig a zeneszerző csak a család, illetve a barátai körében mutatta be művét.

2.7.2. A mű bemutatása

1. *Bevezetés az oroszán királyi indulójába*

Az oroszán indulójának bevezető motívumait a zongora adja, majd ezt követően az oroszán tekintélyét, lopakodását, mély vonós hangszerek utánozzák. Az induló zenéje az izgatottan várakozó bálozó hangulatát, valamint az oroszán jellemét igyekszik bemutatni.

2. *Tyúkok és kakasok*

A háztáji tollasokat több hangszer segítségével szólaltatja meg a zeneszerző. A klarinét, a zongora és a vonósok egy része adja a zenei hangokat a tyúkok és kakasok zenei darabhoz. A zenében érezhető a tyúkanyó türelmetlensége, amit a többi csibe is átvesz.

3. *Kulánok*

A kulánok (se nem ló és se nem számár) Ázsiában őshonos négylábú, egyik legrégebben ismert állatfajta, akik csordában, csapatokban élnek. A zeneszerző két zongora segítségével éri el ennek az állatfajnak azt a dühödt, vad száguldását, ami leginkább rájuk jellemző.

4. *Teknősbékák*

Egy már ismert zeneműre íródott dallama teknősbékák tánca. Offenbach: Orpheus az alvilágban című operettjében hallható Kánkánt idézi fel. Míg az eredeti műben a tánckar hölgyei egy forró tüzes, lendületes táncot járnak a Kánkán dallamára, addig a teknősök ennek teljes mértékben az ellenkezője, lassú cammogó ritmusban, totyogva, egy kényelmes táncot járnak, itt a dallamot vonós hangszerek adják.

5. *Elefánt*

Az elefánt egy keringő dallamára táncol. A keringő könnyed dallama nem éppen egy elefánt mozgására, természetére jellemző. Tánca, mozgása nehézkes, esetenként botladozó. A dallam, amire az elefánt cseppet sem kecsesen táncol, nagybőgőre íródott, zongorai kísérettel. Három részből áll, a középső rész az elefánt ormányának megtáncoltatásáról szól, az utolsó részben visszatér az első részhez.

6. *Kenguruk*

Két zongora játéka mutatja be a kengurukat. Leginkább a furcsa mozgásukat, közlekedésüket próbálja a zongorák segítségével közénk varázsolni.

7. *Akvárium*

Ebben a zeneműben a víz alatti rejtélyes világot igyekszik feltárni a hallgatók számára a zeneszerző. amiben a halak és a víz mozgását és táncát, vonós hangszerek és zongora se-

gítségével idéz meg. Már a dallam megszólalásakor érezhető a víz alatti világ rejtélye, izgalma, ami kissé félelmet keltő is egyben. Az akvárium színes világa, halakkal tárul fel előttünk.

8. Hosszúfülek-szamarak

A szamarak hanglejtését két vonós hangszeren hallhatjuk, az egyik magasabb hangon szóval meg rövidebb ideig, a másik vonós hangszeren pedig mélyebb hangon, kissé hosszabb ideig játszik, mintha csak két számár iázását, azaz beszélgetését, hallanánk egymás között.

9. Kakukk

Az erdőben képzelhetjük magunkat a dallam hallatán, ezeket a kellemes hangokat a klarinét és zongora összjátékának köszönhetjük.

10. Madarak

A kakukk dallama elrepít bennünket egy madarakkal teli madárházba. A fő dallamot a fuvola adja, ami a csalogány hangját idézi meg, a dallamot a vonósok kísérik.

11. Zongoristák

Kicsit mintha valami farsangi tréfáról lenne szó, hiszen eddig a különböző állatokat mutatta be a zeneszerző a hangszerek segítségével, itt pedig a zongorán gyakorló, skálázó, zenészeket figurázza ki.

12. Kövületek-ösmaradványok

Ebben a műben több ismerős dallamot is hallhatunk, pl.: a Hull a pelyhes fehér hó szövegű francia népdalt vagy Rossini: A sevillei borbély című művéből egy részletet. A gyerekek által is ismert xilofon adja a dallamot, de felcsendül a klarinét hangja, valamit a harmonika is. Gyors táncú, ritmikus, kopogós zene.

13. A hattyú

Az utolsó felvonuló, a finálé előtt. Zongora lágy dallamait a cselló váltja, így felváltva keltik életre a hattyú méltóságteljes felvonulását, ami bemutatja a hattyú előkelő mozgását a víz felszínén.

14. Finálé

A fináléban az összes eddig szereplő, és azokat megszólaltató hangszer színpadra „lép” majd a zongora bevezetőt játszik és felzendül egy csodálatos közös dallam, ami fuvolán és klarinéton játszódik.

A két tevékenységet, amit megterveztem az óvodás gyerekek számára, erre a zeneműre építettem és a következő zenei részleteket alkalmaztam: Tyúkok és Kakasok, Bevezetés az oroszánkirály indulójába, madarak, A hattyú, Elefánt, Akvárium, Kakukk, Finálé. Az állatok farsangja című mű óvodai tevékenységbe ágyazva.

„*A farsangi készülődés Camille Saint-Saëns zenemű darabjai segítségével*”, Mihalovics Csilla foglalja össze, az Óvónők kincsestára, 2007-es kiadásában. (Mihalovics 2007, 8)

2.7.3. Őszi téli madaraink komplex tevékenység

A téli madaraink témakörben telt egy október végi hét az óvodánkban. Az állatok farsangja című műben több darab is szól tollas barátainkról, ezért úgy véltem, hogy ez a remek alkalom arra, hogy ezekre a zenei darabokra alapozva tervezem meg a hetet.

Fontosnak tartom mindazok mellett, hogy zenei élményt nyújtsunk, és örömet szerezzünk a tevékenység alatt, hogy játékos formában, egy-egy témakörben alapismereteket adhassunk át. A témakör kapcsán néhány madár felismerése megnevezése, külső tulajdonságaik megismerése, a téli madáretetés szabályai.

A hetet egy rövid madáretetőről szóló kisfilmmel kezdtük, ahol láthattuk a madarakat, akik ilyenkor az etetőt látogatják, közben megbeszéltük a madarak külső tulajdonságait, nevét. a film megtekintése után, memória játékot, illetve találos kérdéseket tettem fel a madarokról, így játékos formában rögzülhettek a madarak nevei külső tulajdonságai.

Kartonból madáretetőt készítettem, majd ehhez különböző madáreleségeket vittem be a csoportba, volt közöttük kakukktojás is. A gyerekekkel közösen átbeszéltük a különböző magvak neveit, hogy mivel szabad és mivel nem a madarakat etetni, majd kiválogattunk, csoportosítottunk, nagyság szerint sorba rendeztük a magvakat. Végül mindenki tett madáreleséget az etetőbe. A tevékenységet a madárfogó játékkal zártuk, amit már ismertek tavalyról a gyerekek. Egy macska van, a madarak a madáretetőben (szőnyeg) csipegetnek, a macska ott ólálkodik, majd tapsra, beugrik az etetőbe, akit elkap az lesz a következő fogó.

Az ábrázolás tevékenység több módon valósult meg a héten, a gyerekek aktivitásának köszönhetően. A madáretetőbe madarakat készítettünk. A kis és középső csoportosok előre kiválogott madarakat festettek, vízfestékekkel, majd színes filctollal tetszőlegesen díszíthették, a nagycsoportosok, ezt kibővítve a madarak pocakját fonál segítségével készítették. Akinek volt kedve, madáreleséget készíteni papírguriga segítségével, az csatlakozott hozzánk, természetesen mindenkinek sikerült, és nagyon toleránsak türelmesek voltak egymással, hiszen itt ennél a tevékenységénél várni kellett, míg sorra kerülnek.

1. ábra: Gyerekek a hangulatkártyákkal
(saját készítésű kép)

A zenei tevékenység során „Az állatok farsangja” című zenemű szárnyas állatokról szóló zenei részleteket vettem alapul, ami a Hattyú, Tyúkok és Kakasok, és a Madarakról szólt. Céлом az volt, hogy a zenehallgatásra szánt anyagon keresztül alakuljon a természettel való pozitív viszonyuk. A tevékenységet a Kör-kör kijátszik, játékba hívóval kezdtem, a gyerekek már jól ismerik, így hamar megérkeztek. Közös énekléssel kezdtünk a „Tekereg a szél” kezdetű dallal,

3. ábra: Madarak síkbáb készítése
(saját készítésű kép)

ről kérdeztem őket, szerettem volna felmérni az ismereteiket, mielőtt megkezdjük a játékot. Örültem, hogy több érzelmet is önállóan mondtak, boldog, szomorú, vidám, félelem, ijedt, amikor egy-egy ilyen érzelmet mondtak mindig megkértem őket, hogy próbálják megmutatni, hogy ők maguk milyen, ha boldogok vagy szomorúak. Végül kiosztottam egy előre elkészített érzelmeket ábrázoló kártyát, mindenkinek volt sajátja. (Lásd 1. számú melléklet) Ettől nagyon izgatottá váltak. Miután újra átbeszéltük a kártyán látható érzelmeket, elmondtam nekik, hogy zenét fogunk hallgatni, és a különböző zenét követően kíváncsi vagyok, ki, hogy érezte magát, a zene hallgatása közben. Az állatok farsangja című zenei anyagból, a „Tyúkok és Kakasok” „Hattyú” „Madarak” zenéit hallgattuk meg. Kérdésemre, hogy szerintük melyik dal milyen szárnyas állathoz tartozik, volt, aki ráérezett és eltalálta a tyúkot, valamint a madarak zenéjénél, is akadt, aki a kisebb testű madarak repülésére gondolt. A zenékre felálltak és utánozták a zene ritmusára a tyúkok, kismadarak mozgását.

Végül madarak és hattyú síkbábokat készítettünk a gyerekekkel, majd a diavetítő segítségével, árnyjátékot játszottunk a hattyúkat a Hattyú zenéjére mozogtak, a madarak pedig a Madarak zenéjére. A gyerekek nagyon élvezték többször is meg kellett ismételni.

egy mondókás páros játékot is játszottunk, „Erre, kakas erre tyúk” a kicsik örömeire elénekeltek Gryllus Vilmos „Csepp, csepp, csepereg” című dalát, amit azért választottam, mert a kicsik is nagyon szeretik, mivel aki még nem is tud tisztán érthetően beszélni, az is szívesen mutogatja, miközben a nagyobbak éneklnek. Mindenkit megkértem foglaljon helyet a körben. Az érzelmek-

2. ábra: Tyúkok és Kakasok mozgásainak utánzása, a zeneműre (saját készítésű kép)

Az óvodai csoport, ahol megvalósítottam a zenei tevékenységet, egy egycsoportos óvoda, többnyire hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekkel. Vegyes csoport, ami nagyban nehezítette a feladatot. Igyekeztem úgy megtervezni, hogy minden korosztály számára örömet szerezzen, ez a számukra kevésbé ismert zenei környezet.

A tevékenység végén a következő kérdésekről beszélgettünk a gyerekekkel, csoportosan, de az egyéni válaszokat feljegyeztem: Milyen szárnyas állatokról szóltak ezek a zenék? Hogy érezted magad az árnyjáték közben? Mi tetszett a legjobban? A hattyú dala vidám, vagy szomorú?

4. ábra: Árnyjáték (saját készítésű kép)

2.7.4. Farsangi ünnepség az állatoknál komplex tevékenység

Az állatok farsangja című műben, több olyan zenei darab is található, amivel könnyen megidézhető egy kis állatok karneválja hangulat. Ebben a tevékenységi formában, a mesélés verselésre helyeztem a hangsúlyt, majd a főrészben, a zenei darabokra beöltöztek a gyerekek, és egy kisebb színjátékot adtak elő, a szerepükhöz tartozó zenével.

A tevékenységi forma az óvodai szokásokhoz alakítva kezdődött. Az óvodapedagógus egy dalt furulyázva kelti fel a gyerekek figyelmét, ilyenkor a gyerekek elpakolnak a meseszőnyegről, majd előveszik a mesepárnat, és félkörben foglalnak helyet. A hangolódást, az állatok farsangjához kapcsolódóan találós kérdésekkel kezdtük. Az oroszlánról, ha-

5. ábra: Az Elefántok készülődnek (saját készítésű kép)

lakról, és elefántról. A gyerekek ügyesen válaszoltak a találós kérdésekre.

Találós kérdés:

- Bömböl, pedig nem is fél, ott él, ahol sosincs tél.
Szavannán, ha dombra kiáll, világos, hogy ki a király! (oroszlán)
- Négy oszlopos lábán ballag, ráncos bőre szürke, vastag.
Lapátfülét billegeti, az ormányát meglengeti. (elefánt)
- Benn a vízben vígan élek, de vergődöm a partra téve,
Szálka nélkül nem létezem, testem fedi sok pikkelyem. (hal)

Minden helyes megfejtést követően, beszélgettünk az adott állatok tulajdonságairól, hol élnek, külső tulajdonságaikra mi jellemző. Végül a jelentkezést követően egy adott állatot utánoztak el, majd a többieknek ki kellett találniuk, melyik állatra gondolt. Ezután sorolás következett, egy kis dobozba tettem az állatokról képet, majd mindenki húzott egyet, ezt követően olyan fejdíszet kaptak, amilyen állatot húztak.

6. ábra: ZA oroszlánkirályok „fellépés” előtt
(saját készítésű kép)

8. ábra: A halacskák
(saját készítésű kép)

A következő játékos feladat az volt, hogy a lejátsszó segítségével, lejátsszotam egy zenei részletet a gyerekek pedig megpróbálták kitalálni, szerintük melyik állathoz tartozik, ami nagyon meglepő volt számomra, hogy az Akvárium című darabnál, egyszerre többen is felszólaltak, hogy „ez félelmetes”. A főrésznél, a gyerekek a saját fejdíszük szerepébe bújtak, a zene ritmusára, hangulatára, az állatokra jellemző mozdulattal mutatták be magukat. Minden gyermek örömmel vett részt ezen a tevékenységen, szívesen mozogtak a zenére, utánozták az állatokat. A Finálé zenei hanganyagra, egy közös táncot jártak el, az oroszlánok, elefántok, halak. A gyerekek kreatív gondolkodására, problémamegoldó képességeikre alapoztam, valamint képzelő erejére bíztam, hogy hogyan táncolnak rá. Az előadott zenei darab, remekül sikerült, jó hangulatban telt. A játék végén, mindenki elmondta, hogy érezte magát.

A következő kérdéseket tettem fel a gyerekeknek. Milyen állatokkal ismerkedtünk meg? Melyik a kedvenced? Te melyik voltál? Az akvárium (halak) zenéje szerintetek milyen volt? A végén közösen táncoltunk, ez milyen volt? Mi tetszett a legjobban, a mai napban?

A visszavezetés a játékba tevékenység, egy „oroslán fodrászda” volt. Oroszlán hajkoronáját kellett kiszínezni, majd a nagycsoportosoknak, kivágni, göndöríteni.

A feladatot, hogy ilyen zenei művet építsék be az óvodai tevékenységekbe, nagy kihívásnak éreztem. A helyzetet nehezítette,

7. ábra: Oroszlán frizura készítés, göndörítés
(saját készítésű kép)

hogy egyrészt a csoport vegyes, és jelenleg legtöbben még csak kiscsoportosok, középsősök, és a 17 főből mindössze 4 nagycsoportos gyermek van. Másrészt hátrányos helyzetű gyerekekről van szó, akik szociális téren, nem minden esetben érik el a korosztályuknak megfelelő szintet, gondolok itt arra is, hogy több olyan kiscsoportos gyerekünk is van, akik sajnos nem egy 3 éves fejlettségi szintjén van. Így nyilvánvaló, hogy mind értelmi, anyanyelvi, területen is súlyos lemaradással állunk szemben. Ők a legtöbb esetben már 2,5 éves korukban óvodába kerülnek.

Ennek tudatában, igyekeztem a lehető legjátékosabb formában beépíteni az ilyesfajta zenei tevékenységet.

9. ábra: A finálé után, a közönség állva tapsolt (saját készítésű kép)

3. Kutatás

3.1. Kutatási kérdések

A téma gyakorlati vizsgálatát az alábbi kutatási kérdések mentén végeztem:

Milyen hatással van a gyerekek érzelmeire a klasszikus zenére alapozott komplex tevékenység hátrányos, illetve halmozottan hátrányos körülmények között élő gyerekeket vizsgálva?

Milyen mértékben van jelen az óvodákban a klasszikus zene, és szívesen alkalmazzák-e a klasszikus zeneműfajt az óvodapedagógusok egy-egy tevékenység alakalmával?

Melyek, azok a klasszikus zeneművek, amiket a legszívesebben alkalmaznak a megkérdezett óvodapedagógusok, illetve melyik tevékenységi területtel a legkönnyebben dolgozhatók össze a klasszikus zeneművek az óvodapedagógus szerint?

3.2. Kutatás módszere, célja, vizsgálni kívánt minta kiválasztása

A téma feldolgozásához a kérdőíves módszert és a megfigyelést választottam.

Megkértem a szülőket, hogy járuljanak hozzá a munkám elvégzéséhez szükséges dokumentációkhoz. A témával kapcsolatban egy pár kérdéses kérdőívet készítettem, amivel a gyermekek érzelmi reakcióit vizsgáltam meg az adott témához kapcsolódó tevékenység alakalmával. Ezekről a tevékenységi folyamatokról videó felvétel, és képek is készültek, ehhez szükségem volt, mint a szülőktől, mint a fenntartótól, óvodavezetőtől, hozzájáruló nyilatkozat kitöltéséhez. *(Lásd 5. számú melléklet)*

A kérdőív kérdéseimet a hozzánk tartozó 13 tagintézményben dolgozó óvodapedagógusnak küldtem el, arra voltam kíváncsi, hogy a hátrányos körülmények között élő gyerekeknél milyen mértékben van jelen a klasszikus zene a tevékenységek alkalmával. Ehhez, az intézmény vezetőtől kértem engedélyt.

3.3. Dráva-menti Óvodák Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálat Kálmáncsai Tagintézményének bemutatása

2021. Októberétől munkahelyem, a Kálmáncsai tagóvoda. Az Intézmény, a Dráva-menti Óvodák Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálat Kálmáncsai Tagintézménye. 2013. január 1-én alakult a Barcsi Többcélú Kistérségi Társulás 26 településének közös fenntartásával. Az óvodák élén szakmai vezető áll, akihez 13 tagóvoda tartozik, 7 konyha, valamint 26 település családse-

gító és gyermekjóléti feladatát látja el, több mint 150 dolgozóval. Három tagóvodában nemzetiségi nevelés folyik, horvát és német nyelven. A tagintézmények közül magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelést pedig öt óvoda folytat. Köztük Kálmánca az egyik ilyen intézmény. Darány az intézmény székhelye. Kálmánca község Barcstól 25-, Kaposvártól 60 kilométerre található zsáktelepülés. A hozzá tartozó Lajosháza-pusztával együtt lakossága kb. 660 fő. az óvodán kívül a faluban, Önkormányzat, orvosi rendelő, Szociális Otthon is működik. 2022-ben az Általános iskolába járó gyerekek, átkerültek a Homokszentgyörgyi iskolába, tanulmányaikat ott folytatják. Természeti adottságait tekintve jellemző az erdők, mezők megléte, szép zöld gondozott környezet. Az óvoda a falu központjában található. 1911-ben Széchényi István Gróf építette ezt az épületet, orvosi rendelőnek és lakásnak szánta. Óvodaként 1955-től működik, több mint 65 éve, vegyes életkorú csoporttal. Címe: 7538 Kálmánca Kossuth Lajos utca 29.

Jelenleg 18 fő vegyes korcsoportú gyermek éli mindennapjait az intézményben. Ebből 4 fő Lajosháza-pusztai, akiket a falubusz szállít minden reggel az Óvodánkba, majd délután haza is viszi őket. A többiek Kálmáncsán élnek. Az épület 2009-ben teljes körű felújításon esett át. Az óvoda épülete 1570 négyzetméteres telken helyezkedik el, melyen külön épület a főző konyha, ami az óvodát és a falu lakóit látja el. Az épület egy tágas csoportszobával, öltözővel, fejlesztő sarokkal, kialakított raktárral és vizesblokkal rendelkezik. Az étkezőben és a csoportszobában cserépkályha biztosítja a meleget az őszi/téli időszakban, de az épület gázkonvektorokkal is ellátott, amit az idei évtől a megemelkedett gázárak miatt nem használunk, így a dajka hétvégenként is bejár fűteni, hogy a gyerekeket meleg óvoda várja. Továbbá jelenleg zajlanak a megbeszélések, miszerint az idei évben, az óvoda épülete újabb felújításon esik át.

A Vizsgálat eredményének kiértékelése

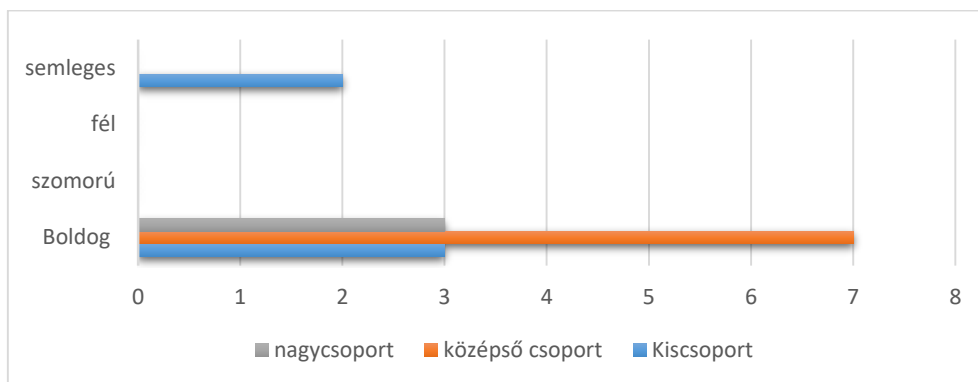
A Dráva-menti Óvodák Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat Kálmáncai tagintézményében két különböző témát dolgoztam fel zenei tevékenységbe ágyazva, beépítve Camille Saint-Saëns Az állatok farsangja című műből. Az első tevékenység az őszi madáretetéshez kapcsolódóan valósult meg, a második pedig farsangi témakörben zajlott. A tevékenység során folyamatos megfigyeléssel vizsgáltam a gyermekek érzelmi reakcióit, hogy milyen hatással van rájuk a hallott zenei mű, majd a tevékenység végén, pár kérdést tettem fel számukra. Az érzelmi reakcióknál az örömet, szomorúságot, félelmet, semleges reakciókat figyeltem. A két tevékenység menete teljesen különböző volt, így a gyerekek csak a zenei élményre összpontosíthattak, a játékba ágyazott feladatok, nem terelték el a figyelmüket.

Az első tevékenység során felhasznált zenei részletek a következők voltak, Tyúkok és Kakasok, Madarak, A hattyú. Ezen a napon 15 gyermek volt jelen az óvodában, ebből 5 kiscsoportos, 7 középső, és 3 nagycsoportos. Az érzelmek vizsgálata differenciáltan zajlott, mivel a

kiscsoportosok közt akad olyan, aki beszélni sem tud, így érzelm kártyákat készítettem, amivel megmutathatják, nekik mennyire tetszett a zene. Valamint a tevékenység árnyjátékkal zárult, ahol a gyerekek először a Hattyú, majd a madarak dalára, vetítő és síkbáb segítségével, maguk is a zenei darab részeseivé válhattak.

A tyúkok és Kakasok zenemű hallatán a gyerek arcára mosoly ült, és nevetni kezdtek, így ez a zenei mű a boldogság érzését váltotta ki belőlük. Mielőtt elindult volna a zene, röviden elmondtam a gyerekeknek, hogy szárnyas állatokról fogunk zenét hallani, az egyik nagycsoportos kisfiú a zene hallatára, azt mondta, hogy „ezek tyúkok”, így megkértem, táncoljon rá, ha volna kedve, és ő a tyúkokat utánzó mozdulattal táncolt.

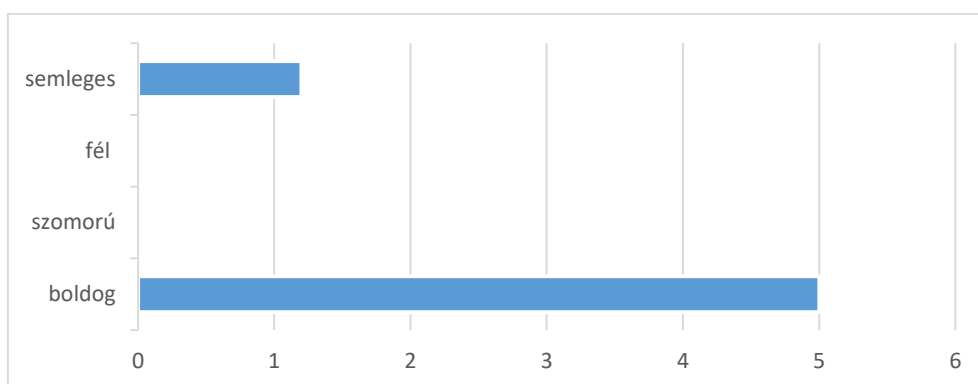
Tehát a Tyúkok és Kakasok a gyermek látható érzelmi reakciói szerint örömet váltott ki 13 gyermekből, és két gyermeknél volt semleges reakció.

10. ábra: Gyermekek érzelmi reakciói

Camille Saint-Saëns : Tyúkok és kakasok zenemű hallgatása alatt

A madarak című zenemű részlet, a legtöbb gyermekből semleges reakciót váltott ki, a megfigyelés alapján. Három nagycsoportos mosolygott, két középső csoportos is mosollyal reagált, öt középső csoportos arca semleges volt, nem tudtam leolvasni róla, milyen hatással volt rájuk az adott zene, a kiscsoportosok mind az öten semleges reakciókat mutattak.

11. ábra: Gyermekek érzelmi reakciója Camille Saint-Saëns: Madarak című zenemű hallgatása során

A hattyú zenéjénél, a gyermekek arca komoly volt, a testükkel viszont a zene ritmusára mozogtak, ringatóztak, így átérték a zene hangulatát. Itt megfigyelhető volt, ahogy már több zenét is hallgattak, kezdek feloldódni, és a testi reakciókat is könnyebb volt megfigyelni, észrevenni. Itt 100%-ig 15 gyermek átérezte a zene szomorú hangulatát, és a hallott zenei ritmussal együtt mozogtak.

A gyermekeknek feltett kérdések alapján a következő eredményeket kaptam:

Milyen szárnyas állatokról szóltak ezek a zenék?

A kérdésre a 3 nagycsoportos, 5 középső csoportos és 2 kiscsoportos tudott helyes választani. Itt fontos figyelembe venni a csoport adottságait, hiszen mint említettem sok kiscsoportos gyermek már két és fél évesen bekerül hozzánk, így még a feladattudatuk, koncentrációjuk kialakulóban van, beszédképességükben súlyos lemaradás tapasztalható.

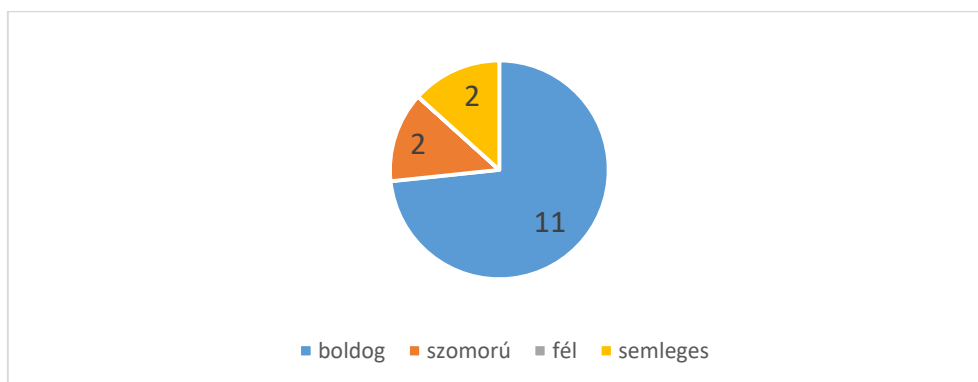
A hattyúról szóló zene milyen volt számotokra (érzelem kártya használata)

A hattyú zenéje a gyerekek szerint szomorú volt. Itt minden gyermek ezt mondta.

Hogy éreztétek magatokat árnyjáték közben?

A játék során a gyerekek saját készítésű madár, és hattyú síkbábbal játszhattak.

A játékba ágyazott tevékenység során, 11 gyermek érzett örömet, hogy bábozhat, négyen voltak, akiknek nem okozott örömet ez a játék, két kiscsoportos gyermek szomorú volt, mert nem tudott beilleszkedni a játék folyamatába, és két középsős gyermek nem vett részt a játékban így ők semlegesen reagáltak. Természetesen, ez nem csak a gyermekek válasza alapján, de a tevékenység alkalmával is megfigyelhető volt.

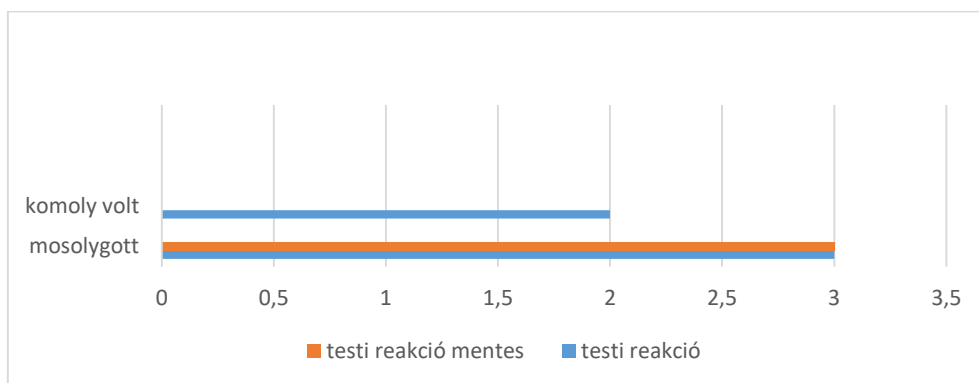

12. ábra: Ahogy az óvodás gyermek érezte magát árnyjáték során

A második tevékenységet a farsang témakör köré építettem fel, ehhez több előkészületre volt szükség. A következő zenei hanganyagot állítottam össze, Bevezetés az oroszláncokör indulójába, Elefánt, Akvárium, Finálé. A tevékenység fő része arról szólt, hogy ezekre a zeneművekre beöltöztek a gyerekek, tehát voltak oroszlánok, halak és elefántok, majd mindenki a saját „zenéjére” szabadon táncolhatott, mozoghatott. Az előadást a Finálé zenéjével zárták, majd

megnyílt az oroszlán „fodrászd”, ez volt a visszavezetés a játékba. Ahogy az előző tevékenység során, itt is megfigyeléssel dolgoztam, a szerepjáték alatt figyeltem meg a gyermekek érzelmi reakcióit. Öröm, szomorúság, félelem, semlegesség. Ezen a tevékenységen 8 gyermek vett részt. 2 nagycsoportos, 5 középső, és egy kiscsoportos. Hárman voltak oroszlánok, egy nagycsoportos és két középsős, ketten halak, egy kiscsoportos, és egy középsős, valamint hárman voltak elefántos is, egy nagycsoportos, és két középsős gyermek. Az elkészült álarcok nagyon motiválóan hatottak, így a gyerekek izgatottan várták a tevékenységet. A játékos bevezetés után, lejátszottam a jelmezekhez tartozó zeneműveket, és megfigyeltem a gyermekek reakcióit.

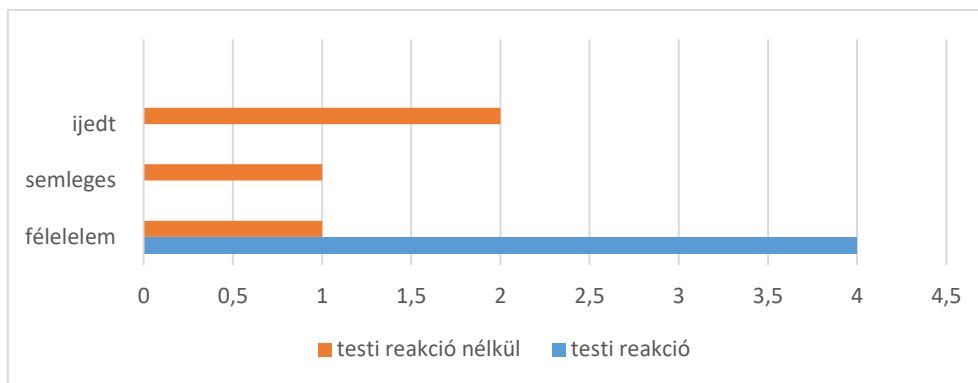
Bevezetés: az oroszláncírály indulójába zenemű meghallgatása. Ebben a tevékenység 8 gyermek reakcióját vizsgáltam. Nagyon érdekes volt, hogy bár az oroszlán tekintélyparancsoló zenéjét hallották, a gyerekek közül hatan mosolyogtak, ketten viszont komoly arccal hallgatták a zenét, a testi reakcióik, a két gyermek, aki komoly arccal ült, az induló alatt kihúzta magát, és egyenes testtartással hallgatta a zenét, valamint még 3 ilyen gyermek volt, akik bár mosolyogtak, de mégis átérezték ennek az állatnak a megjelenésének komolyságát, egyenes testtartással ültek.

13. ábra: gyermekek érzelmi és testi reakcióinak együttes vizsgálata a zenehallgatás alatt

Az Elefánt című zenei mű hallgatása alatt a gyerekek arcán semleges érzelmi reakció volt észrevehető, ami nem meglepő, hiszen ez a zenemű lassú, komótos akárcsak az elefántok. Így a megfigyelés során sem arcmimikai, sem testi reakció nem volt észrevehető.

Amikor elindítottam az Akvárium című zeneművet, volt egy kisgyermek, aki hangosan felszólalt, hogy „ez félelmetes”. A gyermekek közül, 5-en mondták ugyanezt, és az érzelmi reakciójukból is ez volt leolvasható. A testi reakcióknál négy gyermeknél figyeltem meg, hogy erre a zenére mozogtak a zene dallamra. 2 kisgyermek komoly arccal, de inkább kisebb ijedséggel társuló reakcióval hallgatta a zenét, egy gyermeknél semleges érzelmi reakciót jegyeztem fel.

14. ábra: Gyermek megfigyelése testi és érzelmi reakciói zenehallgatás közben

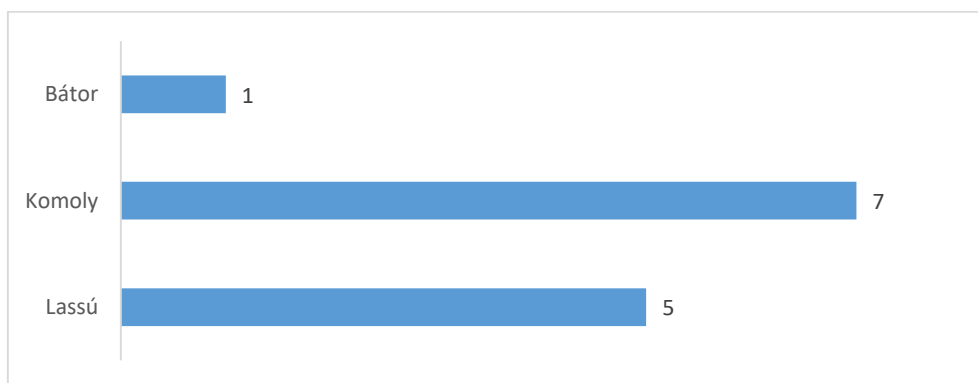
Személyes beszélgetés során 8 gyermeknek tettem fel a tevékenység során előforduló zenével, állatokkal kapcsolatos kérdéseimet, játékoság elveit alkalmaztam, ez egy mini interjú volt a „színészek” számára, akik előadták a darabot. A következő eredményeket kaptam:

Milyen állatokkal ismerkedtél meg ma?

Erre a kérdésre a 8 gyermekből 7 gyermek tudta helyesen a választ.

Az oroszlán zenéje milyen volt szerinted?

Ketten mondták, hogy lassú, komoly, öt gyermek mondta, hogy komoly, és egy gyermek mondta, hogy büszke, bátor, ezt én úgy értelmeztem a beszélgetésünk alatt, hogy arra gondol, hogy ahogy hallgatta a zenét, a bátorság jutott az eszébe, maga az oroszlán is büszke állat, és nem fél semmitől.

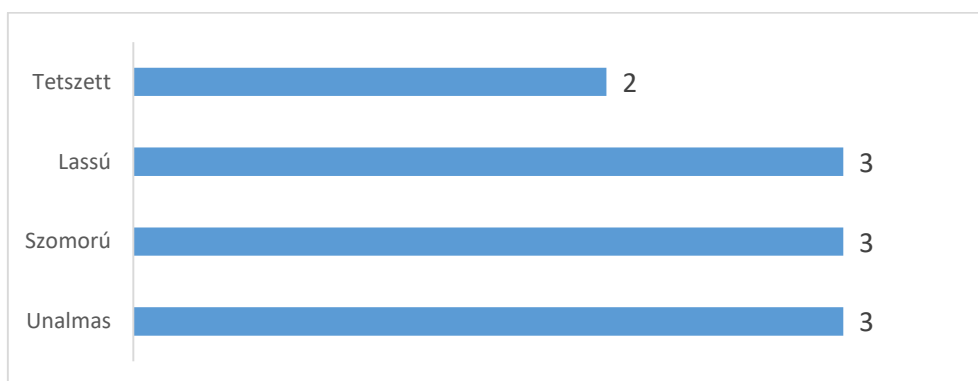
15. ábra: A zenemű gyermekekre gyakorolt érzelmi hatása

Az Akvárium című zenemű milyen volt számodra?

A gyerekek mind egyformán azt mondták, hogy félelmetes volt a zenét először hallani, de mikor már halnak öltözve mozoghattak rá, sokkal jobban érezték magukat. Tehát nyolc gyermekből, nyolc mondta, hogy félt, és ijesztő volt.

Az Elefántról szóló zene, hogy tetszett?

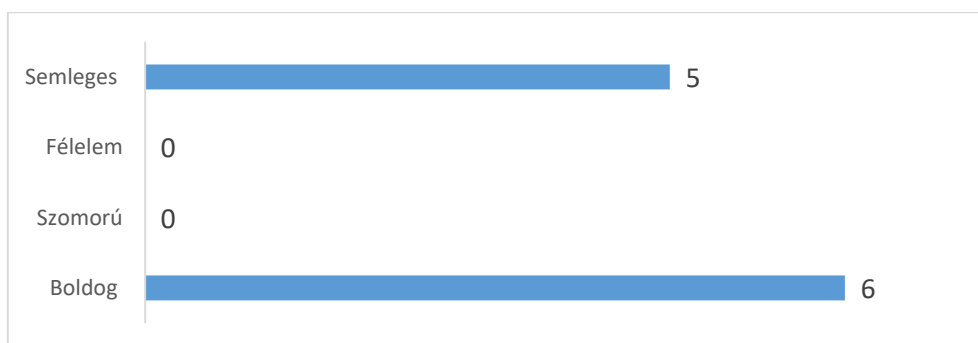
Itt megoszlottak a vélemények, három gyermek mondta, hogy unalmas volt és lassú, két gyermeknek tetszett, és szintén hárman mondták, hogy szomorúságot éreztek.

16. Az elefántok című zenemű gyermekekre gyakorolt érzelmi hatásai

A Fináléban közösen táncoltatok, oroszlánok, halak, elefántok. Milyen érzés volt?

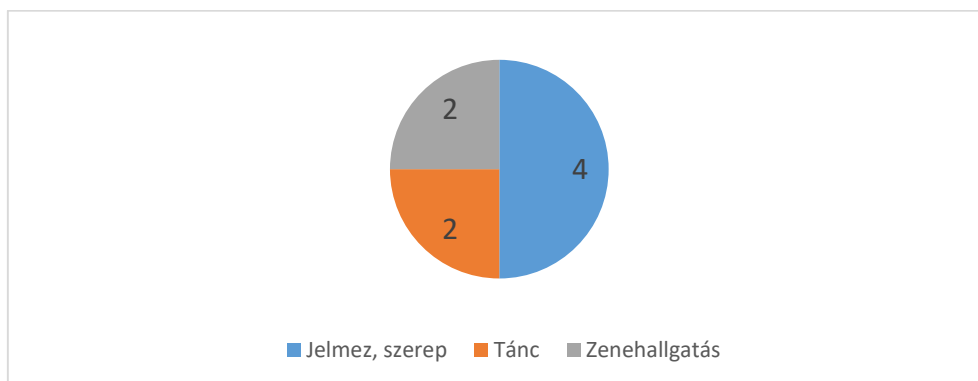
A válaszoknál észrevehető volt, kinek sikerült teljesen átélni a zenét, felszabadultan játszani, táncolni, és ki volt az, akinek erre több időre lett volna szüksége. Hatan mondták, hogy jól érezték magukat, boldogok voltak tánc közben. Ketten pedig, hogy nekik nem tetszett, ezért kevésbé táncoltak.

17. ábra: A Finálé című zenemű a gyerekek véleménye alapján

Mi tetszett a legjobban, a mai napban?

A gyerekek közül ketten mondták, hogy szívesen hallgatták ezeket a zenét, ketten, hogy a tánc tetszett nekik, és 4-en mondták, hogy az, hogy beöltözhetnek, és táncolhattak a zenére.

18. ábra: Legkedveltebb játékos tevékenység

3.3.1. A kérdőívre kapott válaszok kiértékelése

A kérdőívet a Dráva-menti Óvodák Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat 13 tagóvodájának óvodapedagógus dolgozói töltötték ki, összesen 37 óvodapedagógus. Kérdőívemmel azt szerettem volna felmérni., hogy a környező falusi óvodákban alkalmaznak-e klasszikus zeneműveket, és ha igen melyek azok, milyen módon építik be a zenei tevékenységbe.

Milyen településen dolgozik Ön? Milyen csoportban dolgozik Ön?

A 13 tagóvoda mindegyike falusi óvoda, és ennek következtében egy-egy faluba a mellette lévő kisebb, szegényebb falvak gyerekei járnak, így a csoport jellegét tekintve minden óvodában vegyes csoport van. A válaszokat tekintve tehát, 100%-ban falusi óvodák, vegyes csoporttal vettek részt a kérdőív kitöltésében.

Hány csoportos az intézmény, ahol Ön dolgozik?

Az óvodapedagógusok közül, 19 óvodapedagógus dolgozik egy csoportos intézményben, 12 fő két csoportos intézményben, és 6 fő három csoportos intézményben. Tehát a Drávamenti óvodák Családsegítő és Gyermejjóléti szolgálat Óvodapedagógusainak 51, 4% dolgozik egy-csoportos óvodában, 32,4 %-a két csoportos óvodában és végül 16,2 % dolgozik 3 csoportos óvodában. (Lásd 2.. számú melléklet)

Hány fős a csoport, amelyben dolgozik?

A válaszok alapján, 37,8 %- a válaszadó óvodapedagógusok közül 21-25 fős csoportban dolgozik, 27 % az, aki ennél kicsit kevesebb 16-20 fős csoportlétszámmal, 16, 2 % 26-30 fő között, és jelenleg a legalacsonyabb csoportlétszám a Dráva-menti óvodáknál, 11-15 fő közé esik ez 18,9%. Itt észrevehető, hogy bár falusi óvodákról van szó, 10 fő alá nem esik a létszám. (Lásd 3. számú melléklet)

Van-e csoportban hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermek? Ha igen, milyen arányban?

A 13 tagóvoda mindegyikében van hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, természetesen a csoport létszámtól függően változó arányban. Az óvodák 51,4%-ban több mint a gyermekek fele hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű, 29,7%-a mondta, hogy kevesebb, mint 50%, és 18,9% nyilatkozott úgy, hogy a csoport 50% hátrányos helyzetű. Tehát a kistérségben több mint 50% hátrányos helyzetű családból származik. (Lásd 4. számú melléklet)

Nehezíti-e az ön munkáját a csoport összetétele? (vegyes csoport, hátrányos helyzet)

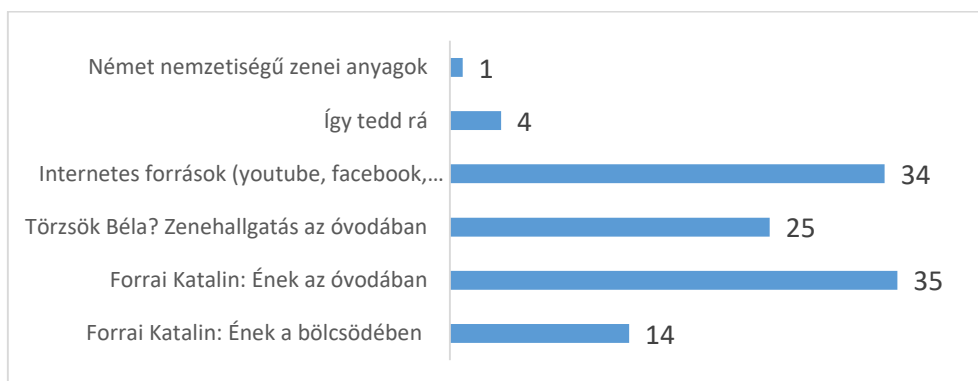
A 37 óvodapedagógus közül 22-en érzik úgy, hogy a vegyes csoportösszetétel nehezíti az óvodai munkájukat, és 15 fő nyilatkozott úgy, hogy számukra nem okoz problémát a vegyes csoportösszetétel. Az eredmények százalékban kivetítve, 59,5%- válaszolt igennel, és 40,5% nemmel.

Ön észrevesz-e változást a gyerekek érzelmi hangulatán a zenei tevékenység közben, vagy zenei tevékenységben való részvétel után?

A válaszadók 100% vesz észre változást a gyermekek hangulatán a zenei tevékenység után.

Honnan választ zenei anyagokat az ének zene tevékenység megtervezésekor? (több válasz is lehetséges)

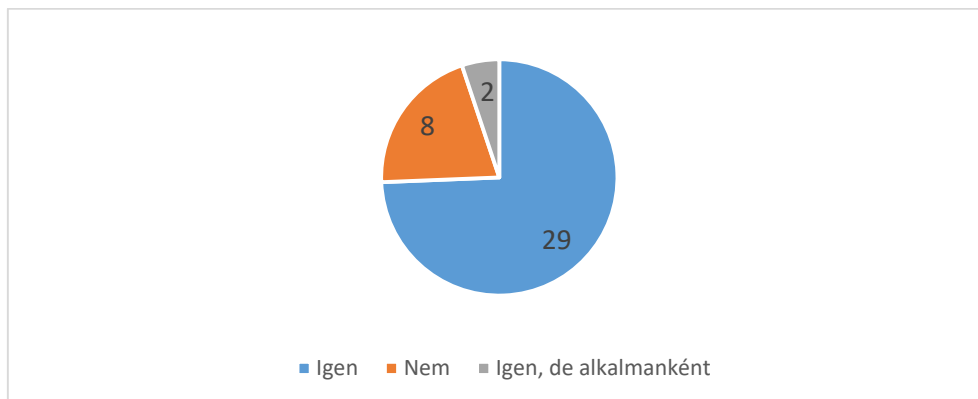
A válaszok között, a legtöbbször Forrai Katalin Ének az Óvodában című könyvét használják zenei tevékenység során, 94,6%, ezt szorosan követik az internetes források, 91,9%. A harmadik legtöbbet használt zenei irodalom, Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában, 67,6%. A Dráva-menti óvodák óvodapedagógusai, a fent felsorolt zenei irodalmakat használják a legmagasabb százalékban munkájuk során. A válaszok közt 37,8% volt, aki Forrai Katalin: Ének a bölcsődében című énekes könyvét is használja, és a szabadon megadható válaszlehetőségek közt szerepelt az Így tedd rá 10,8% valamint német nemzetiségű zenei anyagok, 2,7%-ban.

19. A Dráva-menti Óvodák óvodapedagógusai által leggyakrabban alkalmazott zenei irodalmak

Fontosnak tartja-e Ön, hogy klasszikus zeneművekkel is ismerkedjenek az óvodás korú gyermekek?

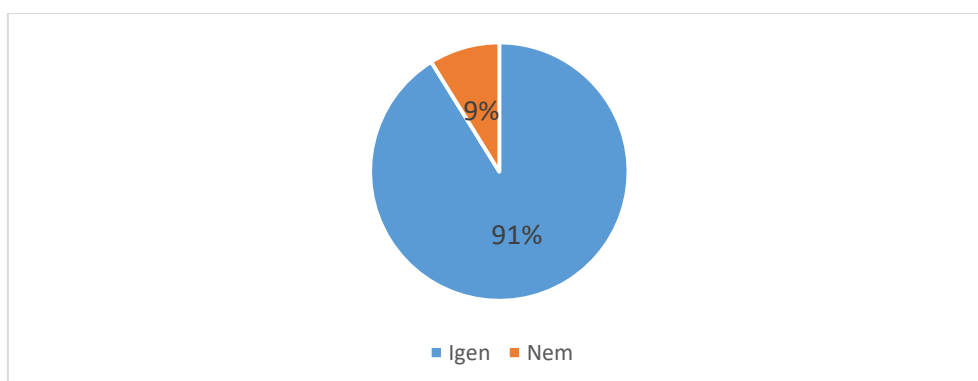
A válaszadók 77,4%-a fontosnak tartja, hogy a klasszikus zenével is ismerkedjen az óvodás korú gyermekek, 20,6 % nem tartja annak, míg 2% válaszolta, hogy igen, de alkalmanként.

20. A klasszikus zeneművek fontossága óvodás korban, az óvodapedagógusok szerint

Alkalmaz-e Ön klasszikus zeneműveket a zenei tevékenységek alkalmával?

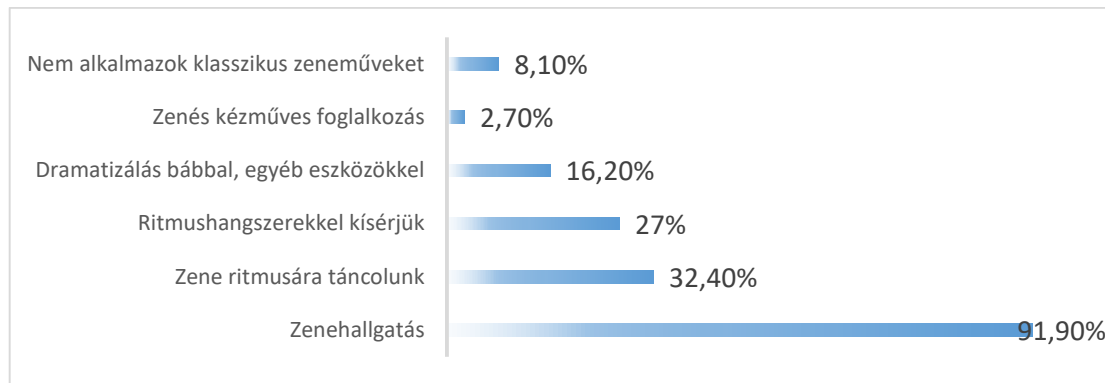
A válaszadó óvodapedagógusok közül, 89,2 % alkalmaz klasszikus zeneműveket zenei tevékenység alkalmával, míg 10,8 nem alkalmazza őket a tevékenység során.

21. ábra: Klasszikus zenemű alkalmazása az óvodai életben

Milyen módon? (több válasz is lehetséges)

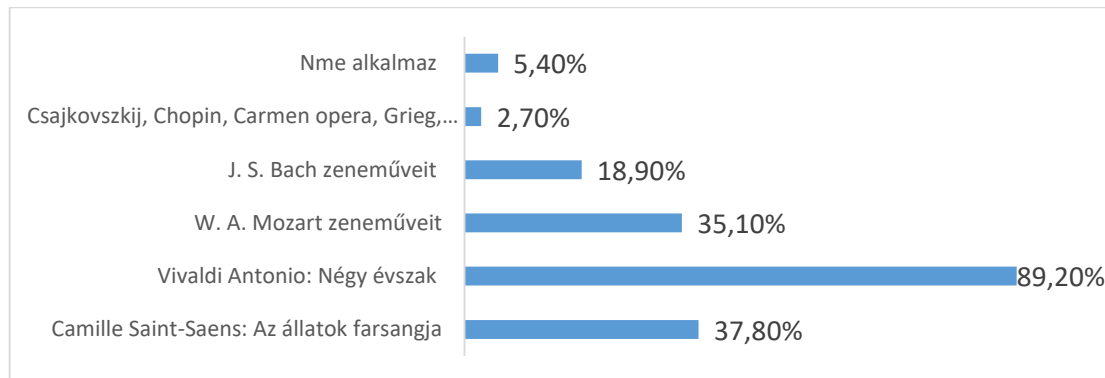
Az óvodapedagógusok legmagasabb százalékban 91,9% a zenehallgatás során mutat a gyerekeknek klasszikus zeneműveket. 32,4 % táncolt, mozgott már egy klasszikus zenemű ritmusára, 27% kísérté ritmushangszerekkel, 16,2 % válaszolta, hogy a zeneművel dramatizálta báb-
bal, különböző eszközökkel. A további egyéb válaszlehetőségek közt szerepelt, a zenés kézmű-
ves foglalkozás 2,7%, valamint a nem jellemző, nem alkalmazok klasszikus zenét a munkám
során, 8,1%.

22. ábra: Klasszikus zeneművek alkalmazásának módja

Melyik híres zeneszerző műveit alkalmazta már az óvodai tevékenység során? (több válaszadás is lehetséges) válaszadás is lehetséges)

A kérdőív kitöltő óvodapedagógus közt Vivaldi Antonio: négy évszak című zeneművei a legkedveltebbek, 89,2 % alkalmazta már munkája során, 37,8% Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja című zeneművét használta már fel a tevékenységek alakalmával, 35,1% W. A. Mozart zeneműveit, J. S. Bach zeneműveit pedig a Dráva-menti óvodák, óvodapedagógusai 18,9% alkalmazta már. Az egyéb válaszok közt, Csajkovszkij, Chopin, Carmen opera, Grieg, Beethoven, 2,7%-ban, valamint 5.4% nem alkalmazza egyik zeneművet sem.

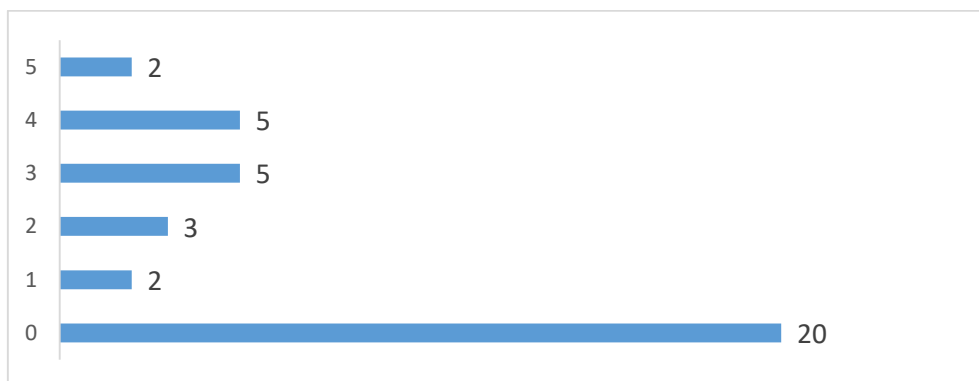
23. ábra: Zenei tevékenységben használt klasszikus zeneművek

Milyen gyakorisággal alkalmazza a felsorolt klasszikus zeneműveket? Kérem a megadott skálán jelölje 0-soha, 5- gyakran között.

0: Soha nem alkalmaztam, 1: Egyszer már használtam, 2: Párszor használtam a munkám során, 3: Évente egyszer alkalmazom, 4: Évente párszor, 5: Gyakran alkalmazom

Camille Saint-Saëns: A hattyú

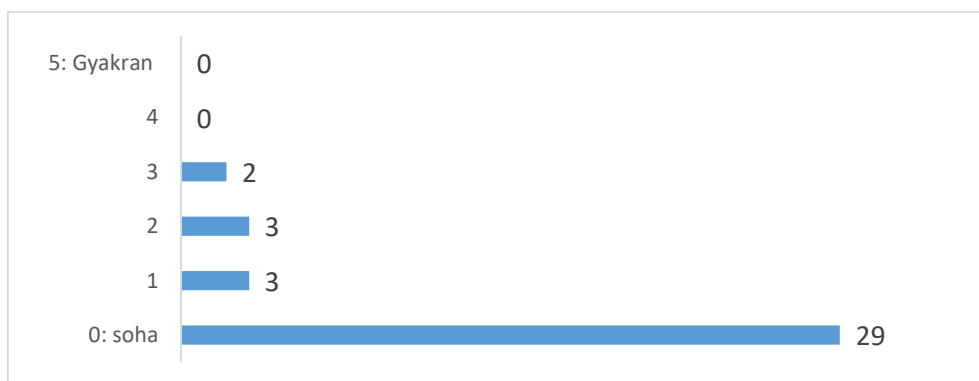
A hattyú zeneművet az óvodapedagógusok 54,1% alkalmazta már a zenei tevékenység során, 5,4% csak évente párszor, 13,5 % évente egyszer és ugyanennyien 13,5% nyilatkozta, hogy párszor alkalmazta már, 8,1 % egyszer alkalmazta már és 5,4 % soha nem alkalmazta.

24. ábra: Camille Saint-Saëns: *A hattyú* című részlet alkalmazásának gyakorisága

Camille Saint-Saëns: Az oroszlán:

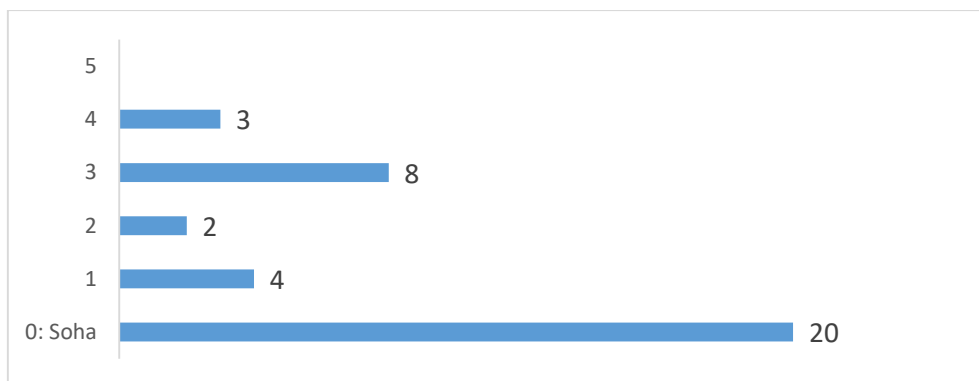
Az oroszlán című zenemű kevésbé ismert a Dráva-menti óvodák óvodapedagógusai körében. Soha nem alkalmazta az óvodapedagógusok 78.4 %-a, a 37 óvodapedagógusból ez 29 főt jelent. 8,1% egyszer már használta a pályája során, ez 3 fő, szintén 3 fő nyilatkozta, hogy egyszer alkalmazza ezt a zeneművet minden nevelési évben, ez szintén 8,1%-ot jelent. 2 fő óvodapedagógus mondta, hogy többször is alkalmazza egy évben, ez 5,4 %.

25. ábra: Camille Saint-Saëns: *Az oroszlán* című részlet alkalmazásának gyakorisága

Camille Saint-Saëns: Finálé

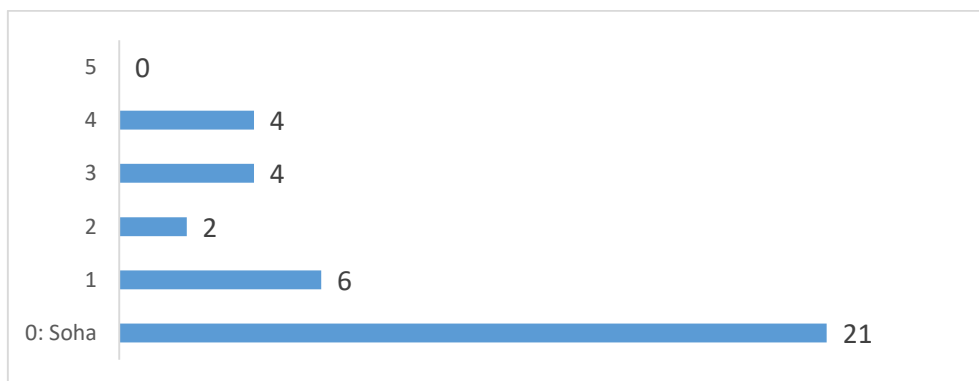
A Finálé című zeneművet 20 óvodapedagógus még soha nem alkalmazta a munkája során, ez összesen 54.1%, 8 óvodapedagógus, azaz 21,6 % évente egyszer alkalmazza, 10,8% ami itt 4 fő óvodapedagógust jelent egyszer már használta, 5,4% összesen 2 fő alkalmazta már párszor a pályája során.

26. ábra: Camille Saint-Saëns: Finálé című részlet alkalmazásának gyakorisága

Camille Saint-Saëns: Akvárium

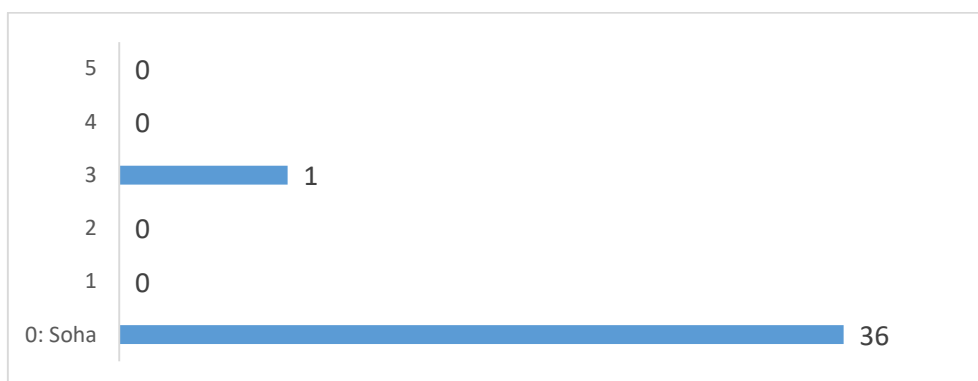
21 fő óvodapedagógus még soha nem alkalmazta ezt a zeneművet tevékenységbe ágyazot-
tan, ez összesen a 37 óvodapedagógus 56,8%-a továbbá 6 fő a megkérdezettek 16,2%-a csak
párszor alkalmazta munkája során, 2 fő évente egyszer használja, ez 5,4% és a megkérdezett
óvodapedagógusok közt, 4 fő évente egyszer, és 4 fő évente párszor használja az Akvárium
című zeneművet a nevelési évben.

27. ábra: Camille Saint-Saëns: Akvárium című részlet alkalmazásának gyakorisága

Camille Saint-Saëns: Elefántok

A 37 óvodapedagógus közül 36 fő még soha nem alkalmazta ezt a zenei művet. A válaszadók 99%. 1 fő óvodapedagógus alkalmazta már egyszer pályája során, ami a maradék 1 %.

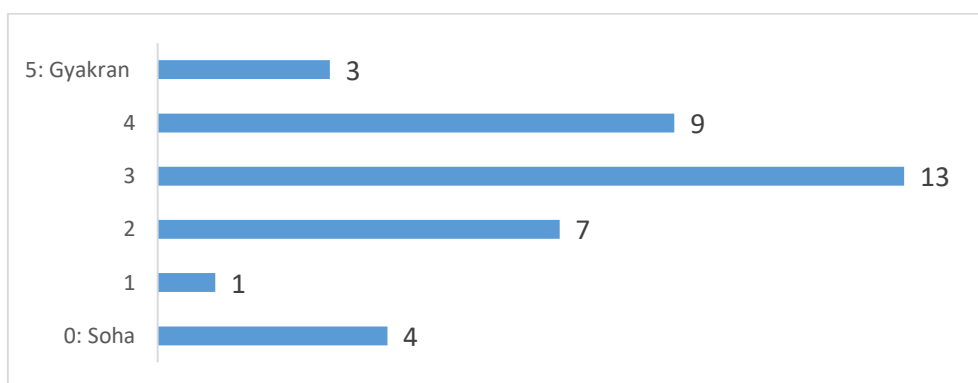
28. ábra: Camille Saint-Saëns: Elefántok című részlet alkalmazásának gyakorisága

Camille Saint-Saëns: Tyúkok és Kakasok

Az itt megadott válaszok megegyeznek az Elefántok című zenemű válaszaival.

Vivaldi A.: Tavasz

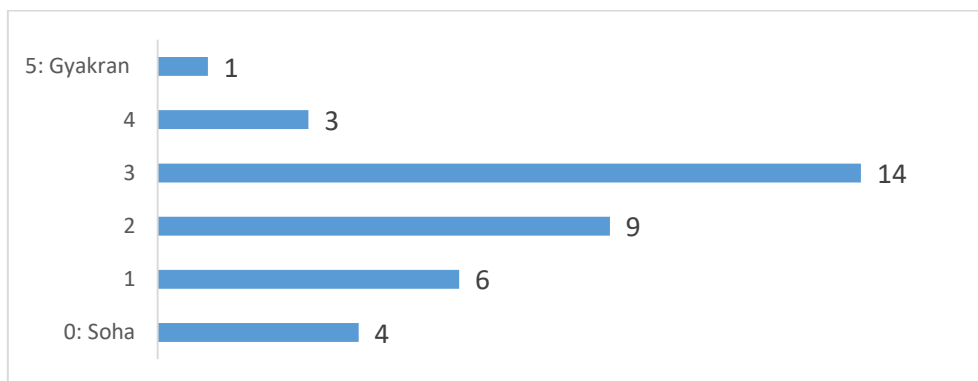
Soha nem alkalmazta a kérdőívben résztvevők 10,8% a 37 óvodapedagógusból 4 fő. 2,7 % ez itt 1 főt jelent, egyszer már használta, 18,9% azaz 7 fő, párszor már használta, 35,1% 13 fő évente egyszer alkalmazza, 9 fő, 24,3 % évente párszor alkalmazza, és 3 mondták, hogy gyakran alkalmazzák, összesen 8,1%.

29. ábra: Vivaldi A.: Tavasz című részlet alkalmazásának gyakorisága

Vivaldi A.: Nyár

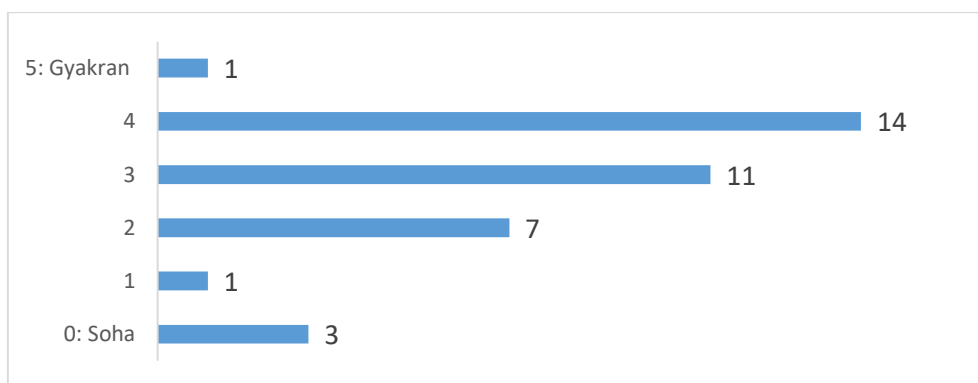
Az óvodapedagógusok közt csak 1 fő volt, aki gyakran alkalmazza ezt a zeneművet, ez összesen a válaszadók 2,7%-a. 3 fő egyszer már használta, mindösszesen 8,1%, 14 fő válaszolta, hogy párszor már használta a munkája során, összesen 37,4%. 9 fő évente egyszer használta a zeneművet, ami jelen esetben 24,3%-ot jelent, továbbá 6 fő évente párszor 16,2% , és 4 fő gyakrabban alkalmazza a nevelési év során több mint 10 %, összesen 10,8%-a nyilatkozott így a megkérdezett óvodapedagógusok közül.

30. ábra: Vivaldi A. : Nyár című részlet alkalmazásának gyakorisága

Vivaldi A.: Ősz

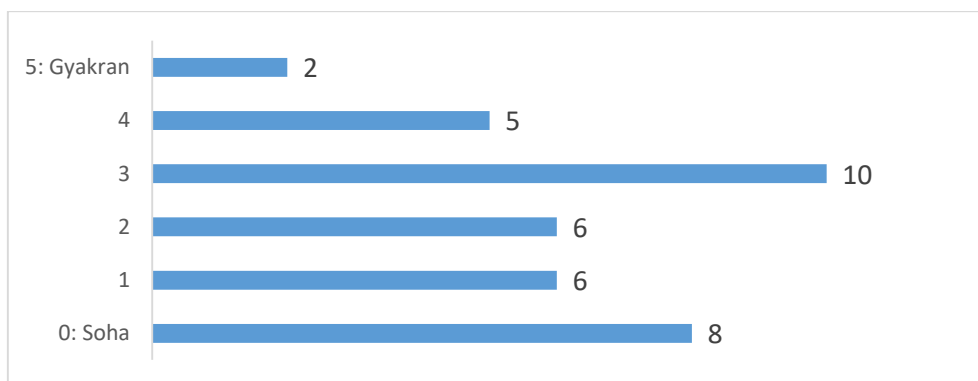
A résztvevő óvodapedagógusok közül 8.1% azaz 3 fő soha nem alkalmazta ezt a zeneművet, valamint 14 fő, összesen a megkérdezett óvodapedagógusok 37,8%-a egyszer már használta tevékenység során. Évente legalább egyszer alkalmazta 11 fő, azaz 29,7%. Évente párszor 8,1% azaz 3 fő. és gyakran alkalmazza 1 fő 2,7%.

31. ábra: Vivaldi A.: Ősz című részlet alkalmazásának gyakorisága

Vivaldi A.: Tél

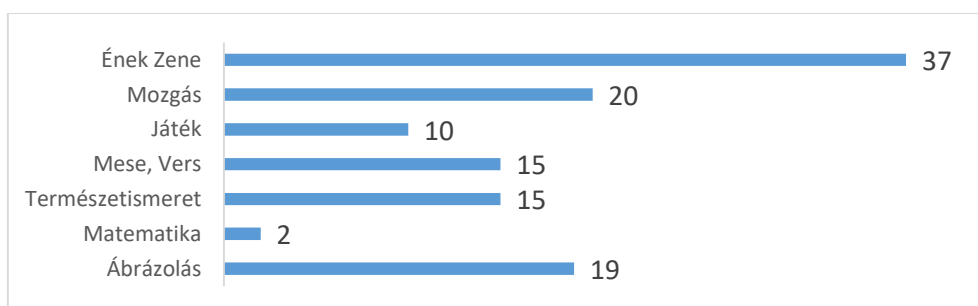
A pályája során még soha nem alkalmazta tevékenységbe ágyazva ezt a zenei művet, a megkérdezett óvodapedagógusok 21,6%-a, 8 fő. Egyszer már használta a pályája során 16,2 % azaz 6 fő, és párszor alkalmazta szintén 16,2 %. Évente legalább egyszer összesen 10 fő, azaz 27% alkalmazza, 13,5%-uk évente párszor, és a megkérdezettek közül 2 fő nyilatkozott úgy, hogy gyakran alkalmazza, a kérdezettek 5,4%-a.

32. ábra: Vivaldi A. *Tél* című részlet alkalmazásának gyakorisága

Ön szerint melyik tevékenységi területtel lehet legkönnyebben összefűzni ezeket a klasszikus zeneműveket. (Több válasz is lehetséges)

Több válaszadási lehetőség is volt, hiszen számos területtel jól kombinálhatóak az itt felsorolt zeneművek. Az ének zenével való összefűzés 100% megegyezést mutatott, tehát mind a 37 óvodapedagógus jelölte válaszként. A következő legmagasabb százalék, a mozgástevékenységnél mutatkozott, összesen 20-an gondolták úgy, hogy ezzel a területtel is jól párosítható, a pedagógusok 54,1%-a, ezt szorosan követi az ábrázolás tevékenysége, 51,4%-al. A mese, vers és természet ismeret tevékenység egyformán 40,5%. A kérdőívben részt vevők közül 10 fő gondolja úgy, hogy játéktevékenységgel is jól összekapcsolható, ez összesen 27%. A matematikai tevékenység forma összesen 5,4%-ot kapott.

33. ábra: Klasszikus zenével összekapcsolható tevékenységi területek

2.3. Kutatásom eredményei

Kutatásomnál segítséget nyújtottak a kérdőívem elkészítésében a Dráva-menti Óvodák Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat Kálmáncsai Tagintézményének gyermekei, valamint szüleik, hogy engedélyezték, hogy képeket és videókat készíthessek a tevékenység során, valamint a kérdőív kitöltésében a Dráva-menti Óvodák 13 tagóvodájának óvodapedagógusai.

Mivel a kutatásba bevont személyek száma alacsony, (37 fő óvodapedagógus és 17 fő gyermek) ezért általánosításra nem lehet használni eredményeimet.

A tevékenység során, amit a klasszikus zenére építettem, sikerült megfigyelnem a gyermekek érzelmi reakcióit. Számukra teljesen idegen zenei műfajjal ismerkedhettek meg, mégis elmondhatom, hogy a megfigyelés során azt tapasztaltam, hogy a gyerekek ugyanolyan könnyen feloldódtak ebben a tevékenységben, mint a heti tevékenységek alkalmával bármikor.

Az érzelmi reakcióik többször nehezen felismerhetők, de megjelent a tevékenységek alkalmával az öröm, szomorúság, félelem, ijedség. Az előbb felsorolt érzelmi reakciók, verbálisan is megfigyelhetőek voltak, és az 5-6 éves korosztály a mini interjú alkalmával, szavakkal is el tudta mondani érzéseit. Az interjú kérdéseire kapott válaszoknál tapasztalhatjuk, hogy ha a klasszikus zeneműveket más tevékenységi területekkel összevonjuk, azaz komplex módon alkalmazzuk, a gyerek sokkal több mindenre emlékszik az adott témával kapcsolatban, amit könnyen fel tud idézni, és nem csak a nagycsoportos, hanem a kisebb középső, és középső csoportos is.

A Dráva-menti Óvodák és Családsegítő gyermekjóléti Szolgálat Óvodapedagógusai töltötték ki a kérdőívemet, amiben arra vonatkozóan tettem fel a kérdéseimet, hogy a klasszikus zeneművek milyen mértékben vannak jelen azokban az intézményekben, ahol hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek járnak. Alkalmazznak e klasszikus zeneműveket, továbbá milyen módon építik be a tevékenységbe, melyek azok a zenei művek, amiket már alkalmaztak.

A kérdőívben szereplő válaszokból jól látható, hogy a Dráva-menti Óvodák mind falusi óvodák, és 100%-ban vegyes csoportokkal dolgoznak, ahová 51,4% hátrányos, illetve halmozottan hátrányos gyermekek járnak, több mint a fele a gyereklétszámnak.

A kérdőívben kapott válaszokból jól látható, hogy az óvodapedagógusok, legtöbb esetben Forrai Katalin: Ének az óvodában, illetve bölcsődében című könyvéből választják ki az ének zene tevékenység során használni kívánt dalanyagot. Az óvodapedagógusok továbbá ugyanilyen mértékben használják az internetes forrásokat, youtube, facebook, pinterest stb. A Dráva-menti Óvodák tagóvodái között több nemzetiségi óvoda is található, itt németnyelvű daloskönyveket is alkalmaznak az óvodapedagógusok.

Megtudtam, hogy a kérdezett óvodapedagógusok magas arányban fontosnak tartják, hogy a gyerekek megismerkedjenek a klasszikus zeneművekkel, és az óvodapedagógusok több mint 89% alkalmaz is klasszikus zeneműveket munkája során.

A zenehallgatás volt az a módszer, amit a legtöbben alkalmaznak a környező falusi óvodákban, ha klasszikus zenéről van szó, 91,9%. Többen válaszolták, hogy táncsal, vagy ritmus-hangszerekkel kísérik. Véleményem szerint, az itt dolgozó óvodapedagógusok nehezen tudnak elrugaszkodni, és elképzelni azt, hogy egy klasszikus zeneművet milyen más módon tudnák beépíteni egy zenei tevékenységbe, mint „csak” zenehallgatás. Itt már megjelent a válaszok között, hogy nem jellemző, hogy klasszikus zeneművet alkalmazzanak.

Számomra nem volt meglepő, hogy a zeneszerzők közül Vivaldi A. volt az, akit ismernek, és szívesen alkalmaznak az itt dolgozó óvodapedagógusok. Több olyan ismert szakmai könyv van, amiben éves mintatervekkel találkozhatunk (Novum), ezekben a könyvekben leginkább Vivaldi zeneművei vannak feltüntetve zenehallgatásra, Így az előző válaszokra hivatkozva, 89,9% válaszolta, hogy Vivaldi Antonio Négy évszak című zeneműveit alkalmazza leggyakrabban, a módszer pedig az előző válaszból kikövetkeztethető, zenehallgatással. Camille Saint-Saëns: Állatok farsangja című művét is többen alkalmazzák, valamint Mozart zeneműveit. Az óvodapedagógus közt alacsony százalékban, de válaszként megadták Csajkovszkij, Chopin, Grieg, Beethoven, tehát ténylegesen vannak olyan óvodai intézmények a kistérségen belül, ahol foglalkoznak klasszikus zeneművekkel.

A következő kérdések a kérdőívben Camille Saint-Saëns: Állatok farsangja című zeneműveinek alkalmazására, gyakoriságára, vonatkoztak, kiemelve azokat a zeneműveket, amiket én is alkalmaztam a tevékenységek során, valamint, Vivaldi Antonio Négy évszak című zeneműveinek alkalmazásának gyakoriságát vizsgáltam, évszakokra bontva.

Camille Saint-Saëns: Állatok farsangja című zeneműveinek darabjai közül. Az orosz király indulója, Madarak, Akvárium, A hattyú, Elefántok, Tyúkok és Kakasok, valamint a Finálé című darabra vonatkoztak a kérdéseim, hogy milyen gyakorisággal alkalmazták már a pályájuk során ezeket a műveket. A válaszokból azt a következtést vontam le, hogy az imént felsorolt zeneművek, kevésbé, vagy egyáltalán nincsenek jelen az óvodapedagógusok klasszikus zeneműi hanganyagában.

Vivaldi Antonio Négy Évszak című zeneműveinél már sokkal jobb eredményeket kaptam. Összességében óvodapedagógusok évente legalább egyszer, vagy évente többször is alkalmazza ezt a klasszikus zeneművet. Ami sokkal jobb arány, mint azt az Állatok farsangjánál tapasztaltam.

A megkérdezett óvodapedagógusok véleménye alapján a legjobban az Ének, zene területtel kombinálható a klasszikus zenei műfaj. Itt a megkérdezett 37 óvodapedagógusok mindegyike így gondolta, majd több mint a fele gondolta úgy, hogy az ábrázolás és mozgás tevékenységgel is megvalósítható. Legkevésbé a matematikai területet tartották alkalmasnak a klasszikus zenével párosítani.

4. Összegzés

Szakedolgozatomban azt vizsgáltam, hogy milyen hatást gyakorol a többek között hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre, a klasszikus zenemű., hogyan viszonyulnak egy számukra kevésbé ismert zenei műfajhoz. A vizsgálat során megfigyeltem, hogy Camille Saint-Saëns *Az állatok farsangja* zenemű egyes részei ilyen érzelmi reakciókat vált ki a tevékenységben részt vevő gyerekekből. A tevékenységeket komplex módon valósítottam meg, a zeneműveket, játékos tevékenységgel, dramatizálással és ábrázolás tevékenységgel kapcsoltam össze leginkább, így a gyerekek könnyebben feloldódtak, és szívesen ismerkedtek a klasszikus zeneművekkel. A Dráva-menti Óvodák Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat Óvodapedagógusainak készített kérdőívvel azt vizsgáltam, hogy ugyanilyen életkörülmények között élő, de másik falusi óvodákban, jelen van-e a klasszikus zene, és fontosnak tartják-e az ott dolgozó óvodapedagógusok, hogy megismertessék a gyerekeket a klasszikus zenével.

Szakedolgozatom első része a témával kapcsolatos szakirodalmak áttanulmányozását tartalmazza: A zenei nevelés kialakulását Magyarországon, célját, feladatait és helyét az óvodai életben. Továbbá, hogy miként fejleszthetőek a zenei készségek és képességek, hogyan válhatnak az óvodás korú gyerekek jó zenehallgatóvá, és ebben milyen szerepe van az óvodapedagógusnak. Fontosnak tartottam bemutatni azt, hogy az óvodás korú gyermek milyen érzelmi fejlődésen megy át, a megfigyelés során pedig jól látható az elméleti és gyakorlati részben való egyezés. Továbbá, Camille Saint-Saëns (1835-1921), életéről és az általam felhasznált *Az állatok farsangja* - Zoológia fantázia zeneművet mutattam be, majd az erre épülő két tevékenységet.

A tevékenységben részt vevő gyermekek érzelmi reakcióit vizsgáltam. A tevékenységet Camille Saint-Saëns: *Az állatok farsangja* zenemű darabjaira építettem. Az érzelmi hatásokat többféle módon, testi és verbális reakciók megfigyelésével és interjúval vizsgáltam. Vegyes életkorú csoport révén hangulatkártyát alkalmaztam, ami a kisebbeknek volt nagyobb segítség, érzelmeik közlésében. A megfigyelés során a gyermekek érzelmi reakciója tükrözte, a számukra bemutatott zeneművek hangulatát, az öröm, a szomorúság, félelem volt a leginkább felismerhető. A hangulatkártyával való kommunikáción is jól észrevehető volt, hogy megegyeztek az érzéseik, azzal, ami szemmel is jól látható volt. A mini interjú alkalmával, a gyerekek öszintén elmondták melyik zenemű tetszett nekik és melyik volt unalmas, lassú vagy épp félelmetes.

A kérdőívben feltett kérdéseim alapján választ kaptam arra, hogy a társuláshoz tartozó óvodák óvodapedagógusai leginkább zenehallgatásra alkalmaznak klasszikus zeneműveket és leginkább Vivaldi: *Négy Évszak* zeneműveit ismerik és használják.

A fentiek ismeretében úgy látom, hogy a klasszikus zeneművek kevésbé vannak jelen az óvodai életben. Ennek okait további kutatások során lehetne vizsgálni. Ehhez kapcsolódóan a következő kérdések fogalmazódtak meg bennem. Miért idegenkednek az óvodapedagógusok a klasszikus zenei tevékenységektől? A gyermekek szociális helyzete, mennyire befolyásolja a zenei nevelés minőségét?

5. Személyes észrevételek, javaslatok

A zenei nevelés területe mindig is fontos volt számomra. A rövid óvodában végzett munkám során elmondhatom egyszer sem tapasztaltam, hogy a kollégáim klasszikus zeneművet alkalmaztak volna a tevékenység során, így a kérdőív és a tapasztalataim alapján azt mondhatom, hogy a klasszikus zene csak minimálisan van jelen az óvodai életben, az óvodapedagógusok nem szívesen, vagy csak zenehallgatásra alkalmazzák.

A tevékenység megtervezésekor, én is elbizonytalanodtam, vajon, hogy fogják fogadni a gyerekek a klasszikus zeneműveket. Pozitív élmény volt számomra, az az élmény, amit ők adtak nekem a tevékenységek alatt, örömmel, lelkesedéssel vettek részt, elmondható, hogy észrevétlenül szívták magukba ezt a zenei stílust. Mindez azt bizonyítja véleményem szerint, hogy az óvodapedagógusoknak nyitottnak kell lennie minden zenei stílusra, és nem csak zenehallgatásra, hanem más területekkel kombinálva alkalmazni, hogy a gyerekek megismerhessék ezt a zenei világot is. Mert amiről azt gondoljuk, hogy számukra teljesen idegen, arról az óvodás gyermek nem tudja, hogy ez számára ismeretlen, tehát nem fél megismerni. Azért mert nem tudja énekelni, át tudja érezni, mozgással kíséni, eljátszani, mint egy színdarabot, ez is azt bizonyítja, hogy számos területtel jól kombinálható, ha óvodapedagógusként nyitottak vagyunk rá.

A mai modern világban az óvodapedagógusoknak is folyamatosan fejlődésre van szükségük, meg kell próbálni ezeket a klasszikus zeneműveket, még ha túl komolynak is találják őket, a gyermekekhez formálni, és beépíteni a tevékenységekbe. Ahogy a nemzetiségi óvodákban is szerepet kapnak a német nyelvű dalok, hagyományok, ugyanúgy szorítsunk egy kis helyet, ennek a műfajnak is. A digitális világunkban, a leghátrányosabb helyzetben élők számára is elérhető az okostelefon és minimum a tv, de nyilvánvaló, hogy a család kultúrájából adódóan, nem az ilyesfajta zenei stílus kerül előtérbe, ha zenehallgatásról van szó, ezért nekünk óvodapedagógusoknak kell ebbe időt és energiát fektetnünk.

A dolgozatommal úgy érzem elértem célomat, és megkaptam a válaszokat a kérdéseimre. Az anyagok gyűjtése és feldolgozás alatt, olyan ismertekre tettem szert, melyeket a pedagógiai munkám során alkalmazni tudok. A dolgozat elkészítése során szerzett tapasztalataimat, megosztom kollégáimmal, remélhetőleg sikerül átadnom a bennem megfogalmazódott gondolatokat, tapasztalatokat, ezzel segítve kollégáimat nevelői munkájuk nagyobb sikerességéhez. Biztos lesz olyan óvodapedagógus kollegina, aki el fog gondolkodni a javaslataimon, és ha csak évente pár tevékenység alkalmával, de a zenehallgatáson felül, más módon is alkalmaz klasszikus zenét.

6. Felhasznált irodalom

Nyomtatásban megjelent irodalmak:

BALÁZSNÉ SZÜCS Judit: Az ember, aki óvodás Budapest: SZORT Bt. Kiadó 2003

BALÁZS Gabriella: Óvónők kincsestára, Mese a zenében, Gondolatok a zenei nevelésről. Budapest: Raabe Klett Könyvkiadó, 2002

BEYER István: Zenetörténet, Zeneirodalom. Debrecen: Pedellus Tankönyvkiadó Kft. 2001

FODOR Veronika: Az állatok farsangja, Camille Saint-Saëns zeneműve alapján Budapest: Holnap Kiadó 2016

FALVAY Károly: Óvónők kincsestára, Nagy felelősség az igazi művészet, Mondókák-énekes játék, mozgásfejlesztés. Budapest: Raabe Klett Könyvkiadó, 2002

FORRAI Katalin: Ének az óvodában. Budapest: Móra Könyvkiadó, 2016, 13-140 p

FORRAI Katalin: Óvónők kincsestára, Módszertani kézikönyv, Neveljünk zenével! Az értékek megőrzése a zenei nevelés területén. Budapest: Raabe Klett Könyvkiadó, 2001

KOMÁROMI Lajosné: Játékos zenebona, Mondókák, dalok, zenei játékok gyermekeknek és felnőtteknek. Budapest: Novum könyvklub Kft. 2012

KOVÁCS Barbara: A zenei fejlesztőjátékokról- A szakszerű óvodai zenei nevelés pszichikus funkciókat és a különböző nevelési területeket is fejlesztő hatásairól. Budapest: Novum könyvklub Kft 2022

KODÁLY Zoltán (1941): Zene az óvodában. Budapest: Zeneműkiadó, 1941

MÉSZÁROS Ágnes: Óvónők kincsestára, Állatok a zenében, Művészeti foglalkozások óvodásoknak. Budapest: Raabe Klett Könyvkiadó 2011

MIHALOVICS Csilla: Óvónők kincsestára Az állatok farsangja, Farsangi készülődés Camille Saint-Saëns darabjának segítségével. 2007

NAGY Jenőné: Csak tiszta forrásból, Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel választható program. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet: Color Print Shop Bt. Nyomdájában 1996

PÁNDI Marianne: Hangverseny-kalauz, I. Zenekari művek Budapest: Zeneműkiadó 1972

SZARKÁNÉ HORVÁTH Valéria: Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó Rt., 1995

TÖRZSÖK Béla: Zenehallgatás az óvodában. Budapest: EMB Zeneműkiadó 1982

Internetes hivatkozások:

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról. [2023. 04. 27.] URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200363.kor>

RÉVÉSZ József: Ének az óvodában - Múlt és jelen. [2023. 03.17.]
URL: <https://www.parlando.hu/2016/2016-4/ReveszJozsef.htm>

BAUER Béla: Érzelmi és akarati élet jellemzői óvodás korban 2017, [2023. 03.21.]
URL: <http://blog.bauerbela.ro/2017/01/ezelmi-es-akarati-elet-jellemzoi-ovodas.html>

BERTÁN Eszter, BERTA Judit, CSABAI Krisztina, MÁRKUS Lilla, MEDGYESI Patrícia: Fejlődés-
lélektan gyakorlatok 2019, [2023.04.02.] URL: https://mersz.hu/dokumentum/m589fgy_132

ASZTALOS Andrea: A jó zenepedagógussá és zenei nevelővé válás útja 2022, [2023.04.27]
URL:<http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/23620/1/Ajozenepedagogussaeszeneinevelovevalasutja.pdf>

Dr. VÁRADI Judit: A zenei nevelés gyökerei, 2014, [2023.04.27] URL:
<https://www.parlando.hu/2014/2014-2/VaradiJudit-Zeneineveles.pdf>

József Attila könyvtár Dunaújváros, Évfordulók események, [2023.04.27]
URL: <https://www.jakd.hu/index.php?p=evfordulo&id=394>

Dr. HEGYI Ildikó: A társadalmi környezet és az óvodás gyermek érzelmei, 2009 [2023.04.27]
URL: <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/ovodai-nevelesi/dr-hegyi-ildiko>

HORNYÁK Mária: Első óvodánk története, 2003 [2023.04.27]
URL: <https://mek.oszk.hu/15800/15830/15830.pdf>

7. Mellékletek

1. számú melléklet az első tevékenység megfigyelése, kérdései:

A tevékenységben részt vevő gyerekeknek feltett kérdések:

Az első tevékenységre vonatkozóan:

- Milyen szárnyas állatokról szóltak ezek a zenék?
- A hattyúról szóló zene milyen volt számotokra (érzelem kártya használata)
- Hogy érezted magad az árnyjáték közben?

2. számú melléklet a második tevékenység megfigyelése, kérdései

A második tevékenységre vonatkozóan:

- Milyen állatokkal ismerkedtél meg ma?
- Az oroszán zenéje alatt mit éreztél? Milyen az oroszán?
- A „halak” zenéje milyen volt számodra?
- Az elefántról szóló zenéről mi jut eszedbe?
- A végén volt egy közös tánc? Az milyen volt?

3. számú melléklet, a Dráva-menti óvodák, óvodapedagógusainak feltett interjú kérdések:

A pedagógusoknak feltett interjú kérdései:

Nick-Czigány Bettina a Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem végzős óvodapedagógus hallgatója vagyok. Szakdolgozatom a klasszikus zenei művek gyakorisága az óvodai életben írom, ehhez kapcsolódóan egy rövid kérdőívet állítottam össze. Kitöltőse csak 2-3 percet vesz igénybe. A kérdőívben szereplő válaszokat anonimként kezelem, és külső személynek nem adom ki.

Köszönöm, hogy a kérdőív kitöltésével, hozzájárul a szakdolgozatom sikerességéhez.

Milyen településen dolgozik Ön?

Falu, község, Kisváros, Nagyváros

Hány csoportos az intézmény ahol Ön dolgozik?

1, 2, 3, Egyéb...

Hány fős a csoport, amelyben dolgozik?

10-nél kevesebb, 11-15 fő, 16-20 fő, 21-25 fő, 26-30 fő

Van-e csoportban hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermek?

Igen, Nem

Ha igen, milyen arányban?

Kevesebb, mint 50%, 50%, Több, mint, 50%

Milyen csoportban dolgozik Ön?

Azonos életkorú, Vegyes csoport

Nehezíti-e az ön munkáját a csoport összetétele? (vegyes csoport, hátrányos helyzet)

Igen, Nem

Ön észrevesz-e változást a gyerekek érzelmi hangulatán a zenei tevékenység közben, vagy zenei tevékenységben való részvétel után?

Igen, Nem

Honnan választ zenei anyagokat az ének zene tevékenység megtervezésekor? (több válasz is lehetséges)

- Forrai Katalin: Ének a bölcsődében
- Forrai Katalin: Ének az óvodában
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
- Internetes források (youtube, facebook, pinterest, stb.)
- Egyéb:

Fontosnak tartja-e Ön, hogy klasszikus zeneművekkel is ismerkedjenek az óvodás korú gyermekek?

Igen, Nem, Egyéb

Alkalmaz-e Ön klasszikus zeneműveket a zenei tevékenységek alkalmával?

Igen, Nem , Egyéb

Milyen módon? (több válasz is lehetséges)

- Zenehallgatás
- Zene ritmusára táncolunk
- A zenei mű dramatizálása bábbal, különböző eszközökkel
- A zenét ritmushangszerekkel kísérik
- Egyéb:

Melyik híres zeneszerző műveit alkalmazta már az óvodai tevékenység során? (több választás is lehetséges)

- Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja
- Vivaldi Antonio: Négy Évszak
- Johann Sebastian Bach zenei művei
- W. A. Mozart zenei művei
- Egyéb:

Milyen gyakorisággal alkalmazza a felsorolt klasszikus zeneműveket? Kérem a megadott skálán jelölje 0-soha, 5- gyakran között.

Camille Saint-Saëns: A hattyú

0 soha 1, 2, 3, 4, 5 gyakran

Camille Saint-Saëns: Az oroszlán

0 soha 1, 2, 3, 4, 5 gyakran

Camille Saint-Saëns: Finalé

0 soha 1, 2, 3, 4, 5 gyakran

Camille Saint-Saëns: Akvárium

0 soha 1, 2, 3, 4, 5 gyakran

Camille Saint-Saëns: Elefántok

0 soha 1, 2, 3, 4, 5 gyakran

Camille Saint-Saëns: Tyúkok és Kakasok

0 soha 1, 2, 3, 4, 5 gyakran

Vivaldi A.: Tavasz

0 soha 1, 2, 3, 4, 5 gyakran

Vivaldi A.: Nyár

0 soha 1, 2, 3, 4, 5 gyakran

Vivaldi A.: Ősz

0 soha 1, 2, 3, 4, 5 gyakran

Vivaldi A.: Tél

0 soha 1, 2, 3, 4, 5 gyakran

Ön szerint melyik tevékenységi területtel lehet legkönnyebben összefűzni ezeket a klasszikus zeneműveket. (Több válasz is lehetséges)

Ábrázolás, Természetismeret, Matematika, Mese, vers, Játék, Mozgás, Ének, zene,
Egyéb:

4. számú melléklet, első tevékenység tervezet:

Pedagógus neve: Nick- Czigány Bettina

Tevékenység helye: Dráva-menti Óvodák, Kálmánca Tagóvoda

Tevékenység ideje: 2022. október 28.

Tevékenység tárgya: Ének zene, énekes játék, gyermektánc

Tevékenység anyaga: Téli madaraink. A madarak külső tulajdonságainak megismerése, hangjainak utánzása, a témához kapcsolódó dalok, dalos játékok éneklése, játszása. A klasszikus zenével való ismerkedés a madarakon keresztül, az állatok viselkedésének utánzása a zenére, egyenletes lüktetés gyakorlása, magas mély, halk hangos hangok megismertetése, gyakorlása, már ismert dalos játék eljátszása, mondóka és dalok éneklése, zenehallgatás.

Tevékenység szervezeti formája: irányított, de kötetlen

Tevékenység típusa: részben új ismeretet közlő, gyakorló

Korcsoport: vegyes életkorú

A tevékenység célja: Bővüljenek a már meglévő ismereteik a téli madarainkról, madáretetésről. Nevezzenek meg néhány madarat és azok főbb tulajdonságait. Ismerjék meg a klasszikus zene világát, a zene ritmusát. Egyenletes lüktetés gyakorlása. Legyen számukra élmény a zenehallgatás. Próbálják meg érzelmeiket kimutatni, nagyobb csoportosok szóban, vagy hangulat kártyák segítségével.

A tevékenység előzményei: Ismerkedés a madarakkal, közös madáretető készítése,

A tevékenység feladatai:

Didaktikai feladatok:

- meglévő ismeretek felelevenítése, alkalmazása, rögzítése: A madarak tulajdonságainak felelevenítése, beszélgetés arról, hogy milyen szerepet töltenek be az életünkben a állatok. Falusi ház udvarán látottak felidézése: tyúkok, kakasok, madarak, költöző madaraink, élőhelyeik, táplálékuk. Téli madáretetés szabályainak ismertetése, hangsúlyozása.
- új ismeretek átadása, rögzítése: a még nem ismert zenei hanganyag, tulajdonságainak ismertetése.
- tapasztalatok, új ismeretek beépítése, alkalmazása a zenei tevékenység során

Nevelési feladatok:

- Erkölcsi nevelés: Felelős állattartás, az emberek felelőssége van a környezetük fenntartásában.
- Közösségi nevelés, az együtt játszás, együttes tevékenység során

Képesség fejlesztés:

- zenei képességfejlesztés: Ritmusérzék fejlesztése: egyenletes lüktetés, mozgással kísérve, tiszta éneklési készség fejlesztése az ismert dalok gyakorlásával, zenehallgatóvá nevelés, klasszikus zenével való ismerkedés
- testi képességfejlesztés: Motoros képességek fejlesztése: térbeli tájékozódás, szem-kéz koordináció, nagymozgás fejlesztés
- Értelmi képességek fejlesztése: felidézés, csoportosítás, emlékezet, gondolkodás, figyelem, koncentrációképesség, megfigyelőképesség, ritmusérzék, zenei memória fejlesztése, összehasonlítás, ok-okozati összefüggések megállatása

- Érzékelés, észlelés fejlesztése: Auditív észlelés, vizuális,
- Szociális képesség fejlesztése: társas kapcsolatok, együttműködés,
- érzelmi, akarati tényezők fejlesztése: kitartás, önfegyelem, türelem, érzelmek kinyilvánítása
- Anyanyelvi és verbális képességek fejlesztése: szókincs bővítés, hangképzés, helyes légzéstechnika, beszédkedv fokozása, saját gondolatok kifejtése, közlés

Tárgyi koncentráció:

Külső világ tevékenység matematikai tapasztalatokkal: madarak számlálása, madáreleség válogatása, sorba rendezés, növekvő sorrend megismertetése,

Tevékenység módszerei:

- játékos cselekedtetés, motiválás, beszélgetés, magyarázat, megfigyelés, szemléltetés, mintaadás, segítségnyújtás, egyéni képességek szerinti és életkor szerinti differenciálás, gyakorlás, ellenőrzés, javítás, értékelés, dicséret, pozitív megerősítés.

A tevékenység során használt eszközök:

Hangulatkártyák, olló, ragasztó, hurkapálca, diavetítő, CD, zenelejátszó, IKT eszköz,

Munkaforma: csoportos

Differenciálás:

Kiscsoport: előre kivágott madarak kapnak, hangulat kártya az érzelmi reakciók könnyebb kifejezéséhez,

Középső és nagycsoport: Önállóan vagy kisebb segítséggel vágják ki a madarakat, felnőtt felügyelet mellett.

Tevékenység/ foglalkozás kidolgozása		
	A fejlesztő tevékenység felépítése, a foglalkozás menete	A fejlesztés módszerei, munkaformák, eszközök. Megjegyzések.
	1. Szervezési feladatok: A szükséges eszközök előkészítése. A szabadjátékhoz megfelelő hely biztosítása.	
	A gyerekeket a Kör-kör ki játszik című játékba hívó mondókával csalogattam, akiknek kedve volt csatlakozott. A csoportszoba egy részén körbeálltunk, és elénekeltük a Tekereg a szél című dalt.	Értelmi képességek fejlesztése: gondolkodás, figyelem fejlesztése Közös éneklés kezdeményezése már ismert dallal. Matematikai képesség fejlesztése.

Eljátszottuk az „Erre kakas erre tyúk” páros játékot. Énekeljük el a „Csipp Csepp csepereg” című dalt együtt. Nagyon ügyesek vagytok, látom, hogy szerettek énekelni. Remélem, hogy van kedvetek velem játszani egy jót, üljünk le a szőnyegre. Elsőként megtornáztatjuk az arcunkat. Milyen érzelmeket ismertek, amiket az arcotokkal is ki tudtok fejezni? Mutatok egy példát, én most milyen vagyok? (mérgező) Gyerekek önálló válaszai: Boldog, szomorú, ijedt. Meg tudjátok ti is mutatni az arcotokon? Próbáljuk meg! Hoztam mindenkinek egy hangulatkártyát, ezeken milyen érzelmeket láttok? Kérlek, jelentkezz, és felszólítalak, hogy válaszolhass a kérdésekre. Ügyesek vagytok, szépen csendben jelentkeztetek! Hallgassunk zenét! Ki tudja megmondani milyen, állatokkal foglalkozunk a héten? Kérlek, jelentkezz!	Számlálás, halmazokra bontás. Zenei képességek fejlesztése: egyenletes lüktetés Módszerek: játékos cselekedtetés, dicséret, Körbeülünk a szőnyegre. Érzelmi képességek fejlesztése: hangulat utánzás arcmozgásával, Módszerek: szemléltetés, mintaadás Értelmi képességek fejlesztése: figyelem, gondolkodás Anyanyelvi képesség fejlesztése: önálló gondolatok mondatokban való közlése Eszköz: hangulat kártya Módszer: dicséret, Szociális képesség fejlesztése: szabályokhoz való viszony alakítása. Zenei képesség fejlesztése: zenehallgatóvá nevelés

	Igen xy, a madarakkal. Ügyes vagy köszönöm szépen! Milyen madarakat ismertünk meg a héten? Gyerekek válasza: Cinke, veréb, meggyvágó, fakopáncs, őszapó stb. Milyen madarakat ismertek még? Gyerekek válasza: gólya, fecske, sas, Milyen tollas, szárnyas állatokat ismertek? Gyerekek válasza: kacsa, kakas, tyúk, Csipogjunk úgy, mint a kismadarak! Most kelepeljünk, mint a gólya! Utánozzuk a kakast. Most pedig a tyúkokat. Nagyon ügyesek vagytok, látom, hogy a héten nagyon figyeltetek ennek igazán örülök. Szükség lesz a hangulat kártyákra. Ezek a zenék szöveg nélküliek, de képzeljétek, olyanokat hoztam, ami mind olyan állatokról szól, amik szárnyasok. Kérlek, csendben hallgassátok, és mikor megállítom, akkor keressétek meg a kártyán, hogy nektek milyen volt tőle a kedvetek.	Értelmi képességfejlesztés: emlékezet, gondolkodás, figyelem, Anyanyelvi képesség fejlesztése: beszédszervek ügyesítése. Érzelmi, akarati tényezők fejlesztése: kitartás, önfegyelem Erkölcsei nevelés: Helyes madár- etetés szabályai, Módszer: segítségadás, Anyanyelvi képességfejlesztés, beszédkedv fokozása, ajakizmok erősítése, Zenei képesség fejlesztése: magas és mély hangok, halk-hangos váltakozása, ritmusérzék fejlesztése Módszerek: dicséret, bemutatattás, gyakorlás, segítség adás, Értelmi képességek fejlesztése: figyelem, koncentrációképesség

Első klasszikus zenemű: Camille Saint-Saëns: Állatok farsangja, Tyúkok és Kakasok Gyermek érzelmi reakcióinak megfigyelése. Lehetőség biztosítása a gyerekek számára, hogy az adott zenére az állatokat utánzó mozdulatokkal táncoljanak. Milyen volt számotokra ez a zene? Második zenei mű: Camille Saint-Saëns: Állatok farsangja, Madárröpte Gyermekek érzelmi reakcióinak megfigyelése. Hangulat kártya használata a beszélgetés során. Harmadik zenemű: Camille Saint-Saëns: Állatok Farsangja, Kakukk az erdő mélyén Negyedik zenemű: Camille Saint-Saëns: Állatok Farsangja, Hattyú Hangulat kártya segítségével mutassatok meg számotokra milyen volt a zene hangulata? Az asztalra készítettem számotokra hattyút és kismadár sablont, kicsiknek madaras színezőt.	Zenei képesség fejlesztése: ritmusérzék, zenei memória fejlesztése, Érzelmi, akaratiképességek fejlesztése: érzelmek kinyilvánítása Módszerek: játékos cselekedtetés, segítségadás, dicséret, Értelmi képességek fejlesztése: gondolkodás, figyelem, emlékezet. összehasonlítás, ok-okozati összefüggések megláttatása, Módszerek: játékos cselekedtetés, motiváció, dicséret, Motoros képességek fejlesztése: térbeli tájékozódás Ritmusérzék fejlesztése: egyenletes löktetés, mozgással kísérve, Szociális képesség fejlesztése: társas kapcsolatok, együttműködés,

Van egy meglepetésem számotokra, de előtte szükségünk van síkbábokra ezekből a madarakból. A nagycsoportosok ki is vágathják a madaraikat, a kisebbeknek segíteni fogok. Nagyon ügyesek a nagyok, szépen használják az ollót, és gyönyörűen színeznek. Befejezés: Az elkészült síkbábokkal, a Madárröpte és a Hattyúk zeneműre diavetítő és hozzá tartozó vászon segítségével árnyjátékot fogunk játszani.	Közösségi nevelés, az árnyjáték alkalmazásával, az együtt játszás alkalmával. Ritmusérzék fejlesztése: egyenletes lüktetés, mozgással kísérve, Több mintadarab előre elkészítése, bemutatása. Érzékelés. észlelés fejlesztése: vizuális észlelés fejlesztése, Motoros képességek fejlesztése: szem-kéz koordináció Differenciálás: kiscsoportosoknak egyszerűbb vizuális feladat adása.

5. számú melléklet, a második tevékenység tervezete:

Pedagógus neve: Nick- Czigány Bettina

Tevékenység helye: Dráva - menti Óvodák, Kálmáncsa Tagóvoda

Tevékenység ideje: 2023. február 10.

Tevékenység tárgya: Klasszikus zene, énekes játék, gyermektánc, dramatizálás

Tevékenység anyaga: Farsangi készülődés. Klasszikus zenemű megismertetése a gyerekekkel, Camille Saint-Saëns, Állatok farsangja című művének játékos feldolgozása, ismerkedés a vadon élő állatokkal, elefánt, oroszlán, tengeri halak. AZ állatok külső tulajdonságainak megismerése, hangjainak, mozdulatainak utánzása, témához kapcsolódó dalos játékok, éneklése, játszása, zenemű dramatizálása, jelmezbe öltözve éli madaraink. A madarak külső tulajdonságainak megismerése, hangjainak utánzása, a témához kapcsolódó dalok, dalos játékok éneklése, játszása. A klasszikus zenével való ismerkedés az állatokon keresztül, az állatok viselkedésének utánzása a zenére, egyenletes lüktetés gyakorlása, magas mély, halk hangos hangok megismertetése, gyakorlása, már ismert dalos játék eljátszása, mondóka és dalok éneklése, zenehallgatás.

Tevékenység szervezeti formája: irányított, de kötetlen

Tevékenység típusa: részben új ismeretet közlő, gyakorló

Korcsoport: vegyes életkorú

A tevékenység célja: Bővüljenek a már meglévő ismereteik a vadon élő állatokról, élőhelyükről. Tudják megnevezni az állatokat, és főbb tulajdonságaikat. Ismerkedjenek meg a klasszikus zene világával, érezzék át a zene hangulatát, próbálják kifejezni az érzelmeiket a hallott hanganyaggal kapcsolatba. Legyen számukra élmény a zenehallgatás. Próbálják meg érzelmeiket szavakkal is kifejezni.

A tevékenység előzményei: Farsangi állarcok készítése, színezése,

A tevékenység feladatai:

Didaktikai feladatok:

- meglévő ismeretek felelevenítése, alkalmazása, rögzítése: A vadon élő állatok tulajdonságainak felelevenítése. Az előzőekben hallgatott klasszikus zenei hanganyagról való beszélgetés, az akkori élményekre való visszaemlékezés
- új ismeretek átadása, rögzítése: a még nem ismert zenei hanganyag, állatok tulajdonságainak ismertetése.
- tapasztalatok, új ismeretek beépítése, alkalmazása a zenei tevékenység során

Nevelési feladatok:

- Közösségi nevelés, az együtt játszás, együttes tevékenység során

Képesség fejlesztés:

- zenei képességfejlesztés: Ritmusérzék fejlesztése: egyenletes lüktetés, mozgással kísérve, tiszta éneklési készség fejlesztése az ismert dalok gyakorlásával, zenehallgatóvá nevelés, klasszikus zenével való ismerkedés
- testi képességfejlesztés: Motoros képességek fejlesztése: térbeli tájékozódás, szem-kéz koordináció, nagymozgás fejlesztés
- Értelmi képességek fejlesztése: felidézés, csoportosítás, emlékezet, gondolkodás, figyelem, koncentrációképesség, megfigyelőképesség, ritmusérzék, zenei memória fejlesztése, összehasonlítás, ok-okozati összefüggések megláttatása
- Érzékelés, észlelés fejlesztése: auditív észlelés, vizuális,
- Szociális képesség fejlesztése: társas kapcsolatok, együttműködés,
- érzelmi, akarati tényezők fejlesztése: kitartás, önfegyelem, türelem, érzelmek kinyilvánítása, arcon, szóban,
- Anyanyelvi és verbális képességek fejlesztése: szókincs bővítés, hangképzés, beszéd-kezdő fokozása, saját gondolatok kifejtése, közlés

Tárgyi koncentráció:

Külső világ tevékenység matematikai tapasztalatokkal: állarcok számlálása, halmazokra bontása,

Mesélés, verselés: A klasszikus zeneműre építve, a zene közös dramatizálása, állarcok segítségével, találós kérdések az adott állatokról,

Ábrázolás, kézimunka: Oroszlán sörény készítése, olló, színes ceruza, és szívószál segítségével.

Tevékenység módszerei:

- játékos cselekedtetés, motiválás, beszélgetés, magyarázat, megfigyelés, szemléltetés, mintaadás, segítségnyújtás, egyéni képességek szerinti és életkor szerinti differenciálás, gyakorlás, ellenőrzés, javítás, értékelés, dicséret, pozitív megerősítés.

A tevékenység során használt eszközök:

CD, zenelejátszó, IKT eszköz, állarcok, jelmezek, színes ceruza, zsírkréta, oroszlán fej nyomtatva, olló, ragasztó, színes lap.

Munkaforma: csoportos

Differenciálás:

Kiscsoport: A vizuális tevékenység során, az oroszlán „frizuráját” színezik ki, tetszőleges módon

Középső és nagycsoport: Színezzék ki tetszés szerint az oroszlán sörényét, arcát, majd önállóan vagy kisebb segítséggel vágják csíkokra a sörényt, és szívószál segítségével, göndörítsek.

Tevékenység/ foglalkozás kidolgozása		
	A fejlesztő tevékenység felépítése, a foglalkozás menete	A fejlesztés módszerei, munkaformák, eszközök. Megjegyzések.
	2. Szervezési feladatok: A szükséges eszközök előkészítése. A szabadjátékhoz megfelelő hely biztosítása.	
	Mesébe hívó furulya szóval hívogattam a gyerekeket magam köré. Mivel ez már egy ismert mesélésre hívó forma, így a gyerekek a furulya hangjára elpakoltak a szőnyegen, elővették a mesepárnákat, és helyet foglaltak.	Értelmi képességek fejlesztése: emlékezet, figyelem fejlesztése, zenei memória, ok-okozati összefüggések észrevétele. Szokás-szabály rendszerhez való alkalmazkodás Körbeülünk a szőnyegen.

Rejtélyes találós kérdéseket hoztam nektek, kíváncsi vagyok, tudjátok-e milyen állatokról van szó. Aki tudja a választ jelentkezzen. Kezddhetjük? „Bömböl, pedig nem is fél, ott él, ahol sosincs tél. Szavannán, ha dombra kiáll, világos, hogy ki a király! (oroszlán) Ügyesek voltatok! Mi az, amit erről az állatról tudunk még mondani? Színe? hány lába van? Kicsi vagy nagy? Mit eszik? „Négy oszlopos lábán ballag, ráncos bőre szürke, vastag. Lapátfülét billegeti, az ormányát meglengeti.” (elefánt) Milyen színű az elefánt? Szerintetek mit eszik? Mekkora? Benn a vízben vígan élek, de vergődöm a partra téve, Szálka nélkül nem létezem, testem fed sok pikkelyem. (hal) Hol élnek? Milyen állatok élnek még a vízben? Ügyesek voltatok! Játszunk most egyet, megkérek 3 gyereket, hogy álljon fel. Gondolj a 3 állat közül valamelyikre, és próbáld meg utánózni, hanggal, mozdulatokkal, hogy a többiek felismerjék.	Értelmi képességek fejlesztése: figyelem, gondolkodás, Szociális képességfejlesztés: társas kapcsolatok, együttműködés, Anyanyelvi és verbális képességek fejlesztése: szókincs bővítés, saját gondolatok kifejtése, közlés Módszer: segítségadás, játékos cselekedtetés. dicséret, Érzelmi, akarat tényezők fejlesztése: kitartás, önfegyelem, türelem Anyanyelvi és verbális képességek fejlesztése: szókincs bővítés, saját gondolatok kifejtése, Módszerek: játékos cselekedtetés, dicséret, Anyanyelvi és verbális képességek fejlesztése: szókincs bővítés, saját gondolatok kifejtése, Értelmi képességek fejlesztése: felidézés, emlékezet, Módszerek: szemléltetés, mintaadás Értelmi képességek fejlesztése: figyelem, gondolkodás Anyanyelvi képesség fejlesztése: önálló gondolatok mondatokban való közlése Módszer: dicséret, Szociális képesség fejlesztése: szabályokhoz való viszony alakítása. Szociális képesség fejlesztése: társas kapcsolatok, együttműködés, érzelmi, akarat tényezők fejlesztése: kitartás, önfegyelem, türelem, érzelmek kinyilvánítása,

A gyerekek egyesével leutánoznak egy már említett állat tulajdonságait, majd a többiek megpróbálják kitalálni melyik, lehet az. Ez egy remek játék volt, látom, hogy nektek is tetszett. Ügyes utánzók voltatok! Nemsokára ti is az állatok bőrébe bújhatok, kérek mindenkit, hogy húzzon egyet a ládikából. És tegye le maga elé, amit húzott. Mielőtt színészekké válnátok, 3 zenét fogunk meghallgatni, amire a színészek egy rövid „állati” bemutatót adnak elő. Nektek kell kitalálni, melyik zene, melyik állathoz tartozik. Első klasszikus zenemű: Camille Saint-Saëns: Állatok farsangja, Az oroszánkirály Gyermek érzelmi reakcióinak megfigyelése. Lehetőség biztosítása a gyerekek számára, hogy az adott zenére az állatokat utánzó mozdulatokkal táncoljanak. Milyen volt számotokra ez a zene? Vajon melyik állathoz tartozhat? Második zenei mű: Camille Saint-Saëns: Állatok farsangja, Elefántok Gyermekek érzelmi reakcióinak folyamatos megfigyelése. Már csak két állat maradt, hallgassuk meg a másik zenét is! harmadik zenemű: Camille Saint-Saëns: Állatok Farsangja, Akvárium Közösen kitaláljuk melyik zenemű melyik állathoz tartozott. Most pedig színészekké változunk, mégpedig ezeknek az állatoknak a bőrébe fogunk bújni. Amilyen állatot húztatok azok lesztek! A gyerekek felhúzzák, a már előre elkészített állarcokat. Körben helyezkedünk el a szőnyegen, mindenki, aki a saját állatának a zenéjét hallja, feláll, és a körön belül azt az állatot	Értelmi képességek fejlesztése: figyelem, koncentráció és megfigyelőkészség fejlesztése Testi képességfejlesztés: Motoros képességek fejlesztése: térbeli tájékozódás, nagymozgás fejlesztés Zenei képesség fejlesztése: zenehallgatóvá nevelés, ismerkedés a klasszikus zenével, Eszköz: Állarcok. ládika, állatokról képek, Értelmi képességfejlesztés: gondolkodás, figyelem, Érzelmi, akarati tényezők fejlesztése: kitartás, önfegyelem, türelem, érzelmek kinyilvánítása, arcon, szóban, Anyanyelvi és verbális képességek fejlesztése: beszédkedv fokozása, saját gondolatok kifejtése, közlés Módszer: segítségnyújtás Eszköz: állarcok Matematikai képesség fejlesztése. Számlálás, halmazokra bontás. Zenei képesség fejlesztése: ritmusérzék fejlesztése, egyenletes lüktetés, mozgással kísérve, klasszikus zenével való ismerkedés, Módszerek: dicséret, bemutatás, gyakorlás, segítség adás, Értelmi képességek fejlesztése: figyelem, koncentrációképesség

jellemző mozdulattal, mozog és táncol a többi állat pedig figyelemmel kíséri. Figyeljétek a zene ritmusát is! Befejezés: Végül, megkérlek titeket, halak, oroszlánok és elefántok, hogy a Finálé című zeneműre, közösen táncoljatok, ez legyen az előadás utolsó jelenetét! Visszavezetés a játékba: Észrevettem, hogy a legkócosabb közületek az oroszlán volt. Így arra gondoltam nyissunk egy fodrászdat a részükre. Az ehhez szükséges eszközöket mind megtaláljátok az asztalon, már odakészítettem. A kiscsoportosok a dajka nénivel ülnek egy asztalhoz, nekik ő fog segíteni. Ti zsírkréta segítségével készítetek gyönyörű hajkoronát az oroszlánoknak. A középső és nagycsoport, pedig színezés után olló segítségével igazítja meg az oroszlán sörényét, majd akinek van kedve be is göndörítheti.	Zenei képesség fejlesztése: ritmusérzék, zenei memória fejlesztése, egyenletes lüktetés, mozgással kísérve, Érzelmi, akarati képességek fejlesztése: érzelmek kinyilvánítása Módszerek: játékos cselekedtetés, segítségadás, dicséret, Értelmi képességek fejlesztése: gondolkodás, figyelem, emlékezet. összehasonlítás, ok-okozati összefüggések megláttatása, Módszerek: játékos cselekedtetés, motiváció, dicséret, Differenciálás: kiscsoportosoknak egyszerűbb vizuális feladat adása.

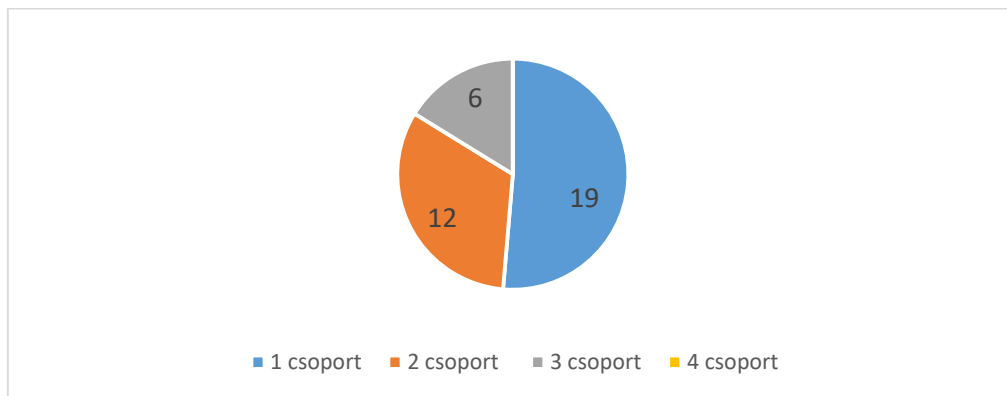
Ábrák és táblázatok:

A mellékletben szereplő ábrák és táblázatok saját készítésűek. A kép a Dráva-menti Óvodák Családsegítő és gyermekjóléti Szolgálat Kálmáncsai tagóvodájában készült, 2023-ban, Készítette: Nick-Czigány Bettina, Neptun kód: ZI8GFN,

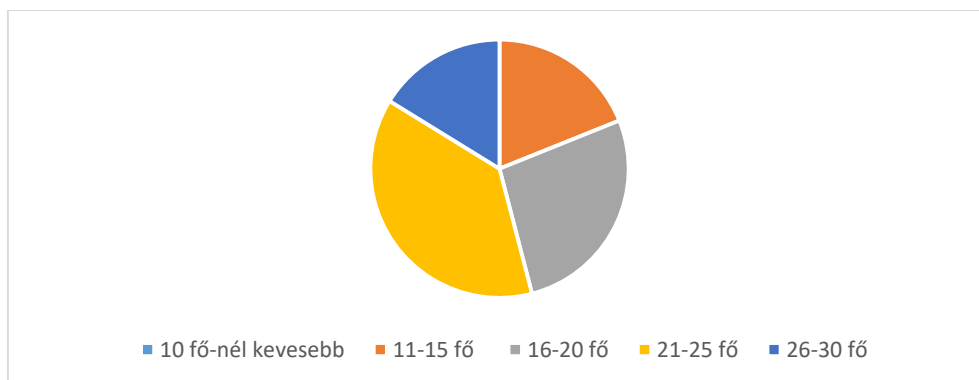
6. számú ábra, a gyerekeknek saját kezűleg készített érzelmi kártyák, amiket a tevékenység során használtak.

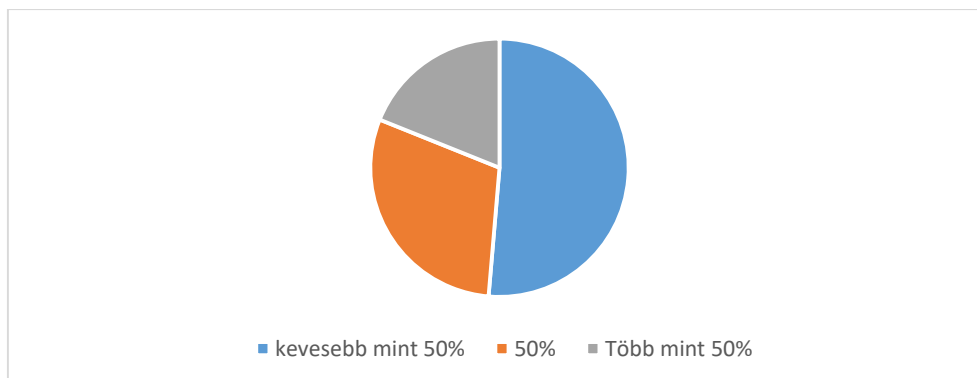
7. számú ábra, csoportlétszám az intézményekben

8. számú ábra a gyermekek létszáma csoportonként:

**9. számú melléklet, hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya
a megkérdezett óvodákban**

10. számú melléklet, szülői hozzájáruló nyilatkozatok:

Hozzájáruló Nyilatkozat

Alulírott VARGA RÁKÓCZILÉ F. TÍMKA (név) hozzájárulok, hogy óvodás korú gyermekemről VARGA-KÁLMÁNCZI LUCA (név) készült fényképeket és videókat, Nick-Czigány Bettina a MATE Egyetem, levelező tagozatos végzős óvodapedagógus hallgatója, felhasználhassa a szakdolgozatához, illetve szakdolgozat védéséhez.

Kelt: Kálmánca, 2023.03. 04.

szülő aláírása

Hozzájáruló Nyilatkozat

Alulírott KEHETH ZSÓFIA (név) hozzájárulok, hogy óvodás korú gyermekemről KEHETH ZSÓFIA ZS. (név) készült fényképeket és videókat, Nick-Czigány Bettina a MATE Egyetem, levelező tagozatos végzős óvodapedagógus hallgatója, felhasználhassa a szakdolgozatához, illetve szakdolgozat védéséhez.

Kelt: Kálmánca, 2023.03. 04.

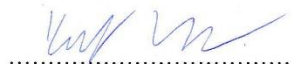

szülő aláírása

Hozzájáruló Nyilatkozat

Alulírott KEHETH NORBERT (név) hozzájárulok, hogy óvodás korú gyermekemről KEHETH MÁTYÁS (név) készült fényképeket és videókat, Nick-Czigány Bettina a MATE Egyetem, levelező tagozatos végzős óvodapedagógus hallgatója, felhasználhassa a szakdolgozatához, illetve szakdolgozat védéséhez.

Kelt: Kálmánca, 2023.03. 04.

szülő aláírása

Hozzájáruló Nyilatkozat

Alulírott BOGDAN IRZEL.....(név) hozzájárulok, hogy óvodás korú
gyermekemről BOGDAN LIA HANNA.....(név) készült fényképeket és videókat, Nick-
Czigány Bettina a MATE Egyetem, levelező tagozatos végzős óvodapedagógus hallgatója,
felhasználhassa a szakdolgozatához, illetve szakdolgozat védéséhez.

Kelt: Kálmánca, 2023.03. 04.

Bogdan Irzel.....

szülő aláírása

Hozzájáruló Nyilatkozat

Alulírott HALÁZI RÓZKA.....(név) hozzájárulok, hogy óvodás korú
gyermekemről TURÓ SÁNDOR.....(név) készült fényképeket és videókat, Nick-
Czigány Bettina a MATE Egyetem, levelező tagozatos végzős óvodapedagógus hallgatója,
felhasználhassa a szakdolgozatához, illetve szakdolgozat védéséhez.

Kelt: Kálmánca, 2023.03. 04.

Halazi Rozka.....

szülő aláírása

Hozzájáruló Nyilatkozat

Alulírott UDGÁR BARBARI.....(név) hozzájárulok, hogy óvodás korú
gyermekemről ERDELYI LÁSZLÓ.....(név) készült fényképeket és videókat, Nick-
Czigány Bettina a MATE Egyetem, levelező tagozatos végzős óvodapedagógus hallgatója,
felhasználhassa a szakdolgozatához, illetve szakdolgozat védéséhez.

Kelt: Kálmánca, 2023.03. 04.

Udgar Barbara.....

szülő aláírása

Hozzájáruló Nyilatkozat

Alulírott ILA TÜDÖ.....(név) hozzájárulok, hogy óvodás korú
gyermekemről ILA BELLA, ILA HARKA.....(név) készült fényképeket és videókat, Nick-
Czigány Bettina a MATE Egyetem, levelező tagozatos végzős óvodapedagógus hallgatója,
felhasználhassa a szakdolgozatához, illetve szakdolgozat védéséhez.

Kelt: Kálmánca, 2023.03. 04.

Ilka Tüdö.....

szülő aláírása

Hozzájáruló Nyilatkozat

Alulírott TAKÁCS ANDREA.....(név) hozzájárulok, hogy óvodás korú
gyermekemről ORSÓS RUDOLF OLIVER.....(név) készült fényképeket és videókat, Nick-
Czigány Bettina a MATE Egyetem, levelező tagozatos végzős óvodapedagógus hallgatója,
felhasználhassa a szakdolgozatához, illetve szakdolgozat védéséhez.

Kelt: Kálmánca, 2023.03. 04.

Takács Andrea.....

szülő aláírása

Hozzájáruló Nyilatkozat

Alulírott DEJES DALMA.....(név) hozzájárulok, hogy óvodás korú
gyermekemről VERESZTES ZSÉFNY.....(név) készült fényképeket és videókat, Nick-
Czigány Bettina a MATE Egyetem, levelező tagozatos végzős óvodapedagógus hallgatója,
felhasználhassa a szakdolgozatához, illetve szakdolgozat védéséhez.

Kelt: Kálmánca, 2023.03. 04.

Dejes Dalm.....

szülő aláírása

11. számú melléklet: konzulensi nyilatkozat

Szent István Campus, Gödöllő
Cím: 2100 Gödöllő, Péter Károly utca 1.
Tel.: +36-28/522-000
Honlap: <https://godollo.uni-mate.hu>

NYILATKOZAT

Alulírott Nick-Czigány Bettina, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Kaposvári Campus, Óvodapedagógia szak nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Meggyőződöm arról, hogy Záródolgozatot/Szakdolgozatot/Diplomadolgozatot egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elemzése közben a tematikus tartalom/területen. Illetve az Egyetem kézzelírt nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: Kaposvár év 2023. május 05. nap 01.

Nick-Czigány Bettina

Hallgató

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Záródolgozatot/Szakdolgozatot/Diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Záródolgozatot/Szakdolgozatot/Diplomadolgozatot záróvizsgán történő védésre javaslok: igen nem*

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023. május 05. nap 01.

Nagy Zoltán

*Kérjük a megjelölést aláhúzni!